Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Stand van de uitvoering sociale zekerheid

datum 18 december 2019

Inhoud

1 Dienstverlening die om mensen draait—6
1.1 Dienstverlening UWV—6
1.2 Dienstverlening SVB—12

2 Aandacht voor handhaving—15
2.1 Doorlichting sociale zekerheid op frauderisico's—16
2.2 Ontwikkelingen fraude WW—18
2.3 Differentiatie in handhaving—21
2.4 Gebruik risicomodellen UWV—22

3 Gegevensuitwisseling—23
3.1 Bestandskoppelingen—23
3.2 Samenloop van detentie en uitkering—24
3.3 Datalekken—27
3.4 Uitwisseling van gegevens met marktpartijen—27

4 Waarborgen voor dienstverlening in de toekomst—29
4.1 ICT UWV—29
4.2 Loonaangifteketen—32
4.3 ICT SVB—33
4.4 Risicomanagement—33
4.5 Internationale ontwikkelingen—34

Inleiding
De uitvoering is de plek waar burgers en bedrijven de Rijksoverheid in de praktijk ontmoeten. Uitvoeringsorganisaties en gemeenten vertolken daarmee een belangrijke rol als het gezicht van de overheid en zijn van grote waarde voor het leveren van bestaanszekerheid aan mensen. Dit geldt in belangrijke mate ook voor de uitvoering van UWV en de SVB, die in deze brief centraal staat. Burgers mogen verwachten goed te worden geholpen door de overheid. Dat de diverse uitvoerders hierbij voor grote uitdagingen staan is bekend. De oorzaken hiervan zijn divers: verouderde ICT, personeelstekorten en te veel te gedetailleerd beleid, waardoor de uitvoering van de dienstverlening te ingewikkeld wordt.

Rijksbrede aanpak om uitvoering te verbeteren
Om deze uitdagingen het hoofd te bieden en de uitvoering toekomstbestendig te maken en te houden, heeft het kabinet na de zomer een Ministeriële Commissie Uitvoering (MCU)[1] ingesteld. Met deze commissie en de bijbehorende werkagenda levert het kabinet een bijdrage aan het verbeteren van de wendbaarheid, continuïteit en dienstverlening van de uitvoering. Op deze werkagenda staan onder andere maatwerk in dienstverlening en Werk aan Uitvoering. Begin volgend jaar zal de werkagenda van de MCU met een nadere invulling van de onderwerpen aan uw Kamer worden gezonden. Het kabinet zal uw Kamer twee keer per jaar over de uitvoering van de werkagenda van de MCU informeren.

Het reeds afgeronde onderzoek 'Regels en ruimte – Verkenning Maatwerk in dienstverlening en discretionaire ruimte' dat separaat aan uw Kamer wordt verzonden, gaat in op de aandacht en ruimte voor het leveren van maatwerk in de dienstverlening aan burgers bij een aantal (middel)grote uitvoerders. Ook regelingen van UWV en de SVB zijn meegenomen in dit onderzoek. Wij zijn in overleg met onze uitvoerders om te bezien wat dit voor de uitvoering bij UWV en de SVB betekent en welke maatregelen gaan bijdragen aan het verbeteren van de persoonlijke dienstverlening.

Naast het onderzoeken van ruimere mogelijkheden tot het toepassen van maatwerk in dienstverlening wordt er een brede analyse uitgevoerd naar de uitvoering, waaronder bij UWV en de SVB. De organisatie en dienstverlening moeten op onderdelen op orde worden gebracht om duurzaam te blijven voldoen aan gerechtvaardigde verwachtingen van burgers, bedrijven en instellingen. Verder moeten de organisaties wendbaarder worden, zodat nieuw beleid binnen redelijke termijnen geïmplementeerd kan worden.

De analyse "Werk aan Uitvoering" zal als volgt worden uitgewerkt:
- Fase 1: nader inventariseren en analyseren van de huidige situatie van UWV, SVB, Belastingdienst en DUO en de ervaren problematiek. Dit met als doel tot gefundeerde uitspraken te kunnen komen over zowel gedeelde als organisatie-specifieke oorzaken. De analyse zal vanuit vier perspectieven worden uitgewerkt:
    1. invloed van politiek, beleid, regelgeving en taakstellingen;
    2. rol en inzet uitvoeringsorganisaties zelf;
    3. verwachtingen en ervaringen van burgers, bedrijven en instellingen;
    4. leereffecten van incidenten en successen.
- Fase 2: richting de betrokken partijen worden concrete handelingsperspectieven aangereikt die in te zetten zijn voor de korte en langere termijn, zo mogelijk ook breder binnen de Rijksoverheid.

[1] Brief regering, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 2019Z22474

De uitkomsten van "Werk aan Uitvoering" zijn voor de zomer 2020 beschikbaar. De Eerste Kamer en Tweede Kamer zullen worden geïnformeerd over deze uitkomsten.

Uitvoering SVB en UWV in 2020
In het afgelopen jaar hebben wij elkaar meermaals gesproken over incidenten die zich hebben voorgedaan in uitvoeringsprocessen. Mede naar aanleiding daarvan is een aantal trajecten in gang gezet om de uitvoering te verbeteren. In dit kader zijn er ook verschillende toezeggingen gedaan en moties aangenomen door uw Kamer. Met deze Stand van de uitvoering nemen we uw Kamer mee in de stappen die zijn gezet.

Tegelijkertijd gaat er ook veel goed in de uitvoering. We rapporteren hierbij over de inzet van de SVB en UWV om in deze complexe context goede dienstverlening te blijven leveren. We hebben grote waardering voor de inzet van medewerkers om dienstverlening te blijven verbeteren. Ook krijgt uw Kamer in deze brief waar relevant een update van de prestaties van UWV en de SVB en van de dilemma's die wij geschetst hebben in de vorige publicatie Stand van de uitvoering sociale zekerheid[2]. Als bijlage bij deze brief sturen wij u de jaarplannen 2020 van UWV en de SVB, evenals het UWV Informatieplan (UIP) 2020-2024 en drie rapporten waar wij in deze brief op in gaan. Wij hebben de jaarplannen goedgekeurd en de budgetten voor 2020 vastgesteld. Tevens blikken we in deze brief vooruit op de prioriteiten die wij samen met UWV en de SVB voor 2020 hebben gesteld en waar wij mogelijk risico's zien voor de uitvoering in de sociale zekerheid.

In 2020 zal met de SVB en UWV samen gesproken worden over het bewaken van de meerjarige balans tussen de opdrachten die aan de zbo's zijn verleend en de middelen die hen hiervoor ter beschikking staan. Daarnaast is aandacht voor de balans tussen dienstverlening en handhaving. Hier komt komend jaar verder spanning op te staan voor UWV, mede als gevolg van grote implementatieopgaven van nieuw beleid, het adequaat inspelen op de verwachte toename in aanvragen in de WW, WIA en ZW, het terugdringen van de oplopende voorraad sociaal medische (her-)beoordelingen en het vernieuwen van het ICT-landschap. De SVB staat voor de uitdaging om de dienstverlening op peil te houden, ook in relatie tot de aanpassingen aan de ICT-systemen en de personele capaciteit. Dit betekent dat er keuzes gemaakt moeten worden waarin wij uw Kamer het komende jaar mee zullen nemen.

[2] Kamerstukken II 2018/2019, 26 448, nr. 625

1 Dienstverlening die om mensen draait

Balans tussen goede dienstverlening, controle en efficiëntie
De uitvoeringsorganisaties in de sociale zekerheid zetten zich continu in voor het leveren van goede, betrouwbare, toegankelijke en persoonlijke dienstverlening aan mensen die hier recht op hebben. Hierin vertolken zij een belangrijke rol in het bieden van sociaal perspectief aan mensen door hen naar werk te begeleiden of te voorzien in een inkomen.

Ook komend jaar heeft zowel UWV als de SVB veel aandacht voor het vinden en bewaken van de balans tussen het leveren van goede dienstverlening, efficiënte uitvoering en controle en handhaving. Om die balans te versterken en te borgen, geeft UWV aan dat er meer ruimte nodig is voor medewerkers om hun zorgen en dilemma's bij de uitvoering van hun taken te bespreken. Door in te zetten op het versterken van vakmanschap worden de professionele kwaliteiten van medewerkers beter benut en ontwikkeld.

1.1 Dienstverlening UWV

UWV heeft in 2019 goede resultaten weten te behalen, onder andere in het verbeteren van de persoonlijke dienstverlening en in het naar werk helpen van mensen. Om de kans op het vinden van een nieuwe baan te vergroten, biedt UWV dienstverlening op maat aan werkzoekenden met een WW-, Wajong of WGA-uitkering. Uitkeringsgerechtigden en werkgevers waarderen de dienstverlening van UWV met afgerond een 7. UWV voldoet grotendeels aan de prestatieafspraken die we gemaakt hebben. Het aantal afgehandelde klachten is in de eerste 8 maanden van 2019 licht gestegen ten opzichte van de eerste acht maanden van 2018 (van 5.000 naar 5.400). Het aantal bezwaarzaken is iets gedaald (van 45.300 naar 43.700), net als het aantal beroepszaken (van 8.100 naar 7.400). De inzet is om de UWV medewerkers maximaal productief te laten zijn, zodat uitkeringsgerechtigden de dienstverlening krijgen die past bij hun situatie. Daarbij zal de beschikbare capaciteit aan adviseurs mee moeten groeien met de verwachte stijging in aanvragen komend jaar.

Intensivering dienstverlening WW
De WW-dienstverlening combineert online dienstverlening, die voor alle werkzoekenden beschikbaar is, met aanvullende persoonlijke dienstverlening voor WW-gerechtigden die een grotere kans op langdurige werkloosheid hebben. Deze persoonlijke dienstverlening is gebaseerd op maatwerk en gericht op effectieve inzet. Het begint met een werkoriëntatiegesprek. In dit gesprek gaat de adviseur in samenspraak met de klant na welke dienstverlening nodig of wenselijk is om de kans op werk te vergroten. De verdere dienstverlening is afhankelijk van de persoonlijke behoeften en mogelijkheden van de werkzoekende, dit is voor iedereen anders.

Van de €70 miljoen uit het regeerakkoord die structureel beschikbaar is voor dienstverlening door UWV, wordt vanaf 2019 ongeveer €30 miljoen per jaar geïnvesteerd in de persoonlijke dienstverlening WW. Met deze investering kan UWV persoonlijke dienstverlening bieden aan WW-gerechtigden met een zwakke en matige arbeidsmarktpositie. Uitgangspunt is dienstverlening op het juiste moment en op maat, gedurende de gehele WW-periode.

UWV is in het voorjaar van 2018 gestart met het intensiveren van zijn dienstverlening aan uitkeringsgerechtigden om te groeien richting de afspraken die hierover voor 2019 zijn gemaakt. De huidige uitvoering van de WW-dienstverlening toont duidelijke verbetering ten opzichte van een jaar eerder. UWV heeft stappen gezet in het verhogen van het aantal uren dat ook daadwerkelijk aan de werkzoekende kan worden besteed gedurende de gehele WW-periode. Om de realisatie van de dienstverlening aan WW-gerechtigden op het afgesproken niveau te brengen, zet UWV de huidige verbeteringen door.

Om de persoonlijke dienstverlening te intensiveren, heeft UWV zich sterk gefocust op de kwantiteit van de dienstverlening, in termen van meer dienstverlening die aan een klant besteed kunnen worden. Daarnaast blijft UWV ook nadrukkelijk sturen op kwaliteit. Binnen de opdracht om de dienstverlening op het gewenste niveau te brengen, verwacht UWV voor 2020 een conjuncturele uitdaging. De voorspelde verhoging in de WW-instroom leidt er toe dat UWV fors moet investeren in de inzet van extra adviseurs. Er is op dit moment een grote wervingsactie gaande voor extra adviseurs om de hogere instroom in de WW te kunnen opvangen. Wij hebben vertrouwen in de inzet en aanpak van UWV om zorgvuldig in te spelen op de verwachte volumegroei op de WW-dienstverlening. Aan UWV is verzocht ons blijvend te informeren over de ontwikkelingen van de instroom, de capaciteit en de productiviteit behorende bij de uitvoering van de dienstverlening.

WGA-dienstverlening
UWV ondersteunt mensen met een WIA/WGA-uitkering om stappen te zetten op weg naar werk. In 2017 is UWV gestart met een nieuw, persoonlijk dienstverleningsmodel. Mensen die nieuw instromen krijgen vijf jaar activerende dienstverlening, waarbij UWV maximaal gebruik maakt van ingekochte re-integratietrajecten en -diensten. WGA-gerechtigden die langer dan vijf jaar geleden zijn ingestroomd, ontvangen enkel op eigen verzoek dienstverlening. In de vorige Stand van de uitvoering[3] is uitgebreid toegelicht langs welke lijnen de beoogde doorontwikkeling van de activerende WGA-dienstverlening verloopt.
Om persoonlijke dienstverlening aan WGA-gerechtigden te kunnen leveren, heeft UWV de personele capaciteit uitgebreid en worden extra arbeidsdeskundigen en adviseurs intensieve dienstverlening opgeleid. Daarnaast heeft UWV stappen gezet om de mate waarin dienstverlening aan WGA-gerechtigden kan worden geleverd uit te breiden, onder meer door het inrichten van bedrijfsmatige ondersteuning in de regio's en het versterken van de centrale planning en aansturing. UWV werkt tegelijkertijd aan optimalisering van de kwaliteit van registraties en interventies, waarbij ook aandacht is voor het versterken van het vakmanschap van de UWV-medewerkers. Het verder verhogen van de kwaliteit is een speerpunt voor 2020.

De tweede actielijn betreft de doorontwikkeling van de dienstverlening, met vooral het aangekondigde onderzoek naar de effecten van intensievere, persoonlijke dienstverlening als geheel (persoonlijke dienstverlening van UWV en inkoop van re-integratietrajecten). Dit praktijkonderzoek is ingegeven door de aanname dat persoonlijke aandacht en maatwerk mensen aantoonbaar dichter bij werk kan brengen. Dankzij de voortvarende aanpak van UWV is het gelukt dit onderzoek en bijbehorende dienstverlening op zorgvuldige wijze binnen de organisatie te implementeren. Op 1 oktober is het onderzoek van start gegaan en de WGA'ers die meedoen worden drie jaar gevolgd. Met dit praktijkonderzoek krijgen zowel UWV als

[3] Kamerstukken II 2018/2019, 26 448, nr. 625

het departement beter zicht op de invloed van intensieve dienstverlening van UWV bij het hervinden van werk.

Onderzoek jobcoaching
Er is onderzoek gedaan naar de inzet van jobcoaches. Dit onderzoek is een eerste resultaat van het Kennisprogramma 'Onbeperkt aan het Werk', dat UWV en SZW gezamenlijk zijn gestart om meer zicht te krijgen op wat werkt voor wie bij het activeren van mensen met een arbeidsbeperking (WIA, Wajong, ZW). In opdracht van het ministerie van SZW en UWV is onderzocht hoe het mensen op de arbeidsmarkt vergaat nadat ze aan het werk zijn gegaan met begeleiding van een jobcoach via UWV[4]. Tussen 2013 en 2018 waren dat ongeveer 25.000 mensen, van wie 95% met een Wajonguitkering en 5% met een WGA-uitkering.

Het onderzoek heeft een uitgebreide beschrijving opgeleverd van de bewegingen op de arbeidsmarkt van werkenden met een jobcoach. Dit gedetailleerde beeld geeft veel inzichten in de inzet van jobcoaches zonder dat er uitspraken gedaan kunnen worden over de effectiviteit. Jobcoaching blijkt in het algemeen te doen waarvoor het is bedoeld, namelijk ondersteunen in behoud van werk. Drie jaar na de start van de jobcoaching werkt ruim 60% van de Wajongers, waarvan de helft zonder een jobcoach. Tegelijkertijd laat het onderzoek zien dat mensen ondanks de ondersteuning van een jobcoach vaak niet duurzaam aan het werk kunnen blijven; de helft maakt baanwisselingen mee die voor een deel tot uitval leiden.

Het onderzoek biedt aanknopingspunten voor het vervolg. Voorop staat dat UWV al leert van de ervaringen die in de praktijk van de jobcoaches worden opgedaan. In 2018 is UWV al gestart met het nieuwe dienstverleningsmodel Wajong waarin meer aandacht is voor de duurzaamheid van werk. Het kennisprogramma kan dat lerend vermogen verder vergroten. Daarnaast maakt dit onderzoek duidelijk dat wetenschappelijk onderzoek naar effectiviteit van activerende dienstverlening een kwestie is van een lange adem. Dit beschrijvende onderzoek is een belangrijke eerste stap waarmee de mogelijkheden voor vervolgonderzoek in beeld gebracht zijn. Deze kennis is nodig om de dienstverlening verder te kunnen verbeteren met evidence-based aanpassingen. Over de opzet en voortgang van het kennisprogramma, en onderzoeken in dit kader, wordt uw Kamer periodiek met de Stand van de uitvoering geïnformeerd.

Toekomst sociaal-medisch beoordelen
Steeds meer Nederlanders maken gebruik van regelingen waarvoor een sociaal-medische beoordeling nodig is. Dat is bijvoorbeeld het gevolg van de wens om de arbeidsmarkt toegankelijker te maken voor mensen met een arbeidsbeperking, van het uitgangspunt dat mensen zoveel mogelijk werken naast hun uitkering en van het feit dat we tot op steeds hogere leeftijd doorwerken. De WIA, eind 2005 ingevoerd, is een ingroeiende regeling: de komende tientallen jaren stijgt het aantal WIA-gerechtigden netto met 10.000 tot 25.000 mensen per jaar. Het aantal mensen met een WAO- uitkering neemt jaarlijks met een vergelijkbaar aantal af, maar de WAO kent geen nieuwe instroom meer en heeft geen actief herbeoordelingsbeleid. Binnen de WIA is hier uiteraard wel sprake van. Dit betekent per saldo een jaarlijks groeiende vraag naar sociaal-medische beoordelingen. Daarnaast werken sociale partners in het kader van de afspraken in het pensioenakkoord een voorstel uit voor een verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering voor meer dan een miljoen

[4] https://www.uwv.nl/overuwv/kennis-cijfers-en-onderzoek/kennis-onderzoeken/arbeidsmarktpatronen-van-mensen-die-werkten-met-jobcoach.aspx

zelfstandigen. Ook dat brengt een forse toename van het aantal sociaal-medische beoordelingen met zich mee, publiek of privaat.

Die groei is binnen de huidige kaders voor sociaal-medisch beoordelen niet meer op te vangen. Zonder ingrijpen moeten mensen steeds langer wachten op hun beoordeling. Dat vergroot de kans dat mensen niet de uitkering krijgen waar zij recht op hebben. Sociaal-medisch beoordelen is en blijft daarom cruciaal voor ons stelsel van sociale zekerheid. In 2020 willen wij daarom samen met alle betrokkenen bepalen wat er voor nodig is om de toekomst van het sociaal-medisch beoordelen veilig te stellen.

Minder vraag
Om te beginnen houden wij in 2020 de wet- en regelgeving die leidt tot een vraag naar beoordelingen tegen het licht. Dit doen we samen met onder andere uitkeringsgerechtigden, werkgevers, werknemers, zelfstandigen, medische en niet-medische professionals en UWV. We weten hoe de huidige inhoud van de Ziektewet, de WIA, de Wajong en de Participatiewet er toe leidt dat sociaal-medische beoordelingen nodig zijn om er voor te zorgen dat mensen de juiste uitkering krijgen. De vraag is dus: welke wijzigingen in wet- en regelgeving kunnen de vraag naar beoordelingen doen afnemen, op een manier die een verbetering betekent voor UWV én voor de mensen die op deze beoordelingen zijn aangewezen? En aanvullend: hoe wordt ook een verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen publiek of privaat uitvoerbaar? Sociale partners doen voor het einde van dit jaar aanbevelingen voor een toename van de arbeidsparticipatie van arbeidsongeschikten. Wij zullen ook deze aanbevelingen bezien in relatie tot de mogelijkheden om het aantal sociaal-medische beoordelingen te laten afnemen.

Meer aanbod
Parallel hieraan brengen we samen met de genoemde mensen en organisaties in beeld welke professionals een rol kunnen spelen bij sociaal-medisch beoordelen. UWV slaagt er in om verzekeringsartsen voor het uitvoeren van beoordelingen te behouden en aan te trekken, onder andere door verschillende van de ideeën van de expertgroep 'Innovatieve wijze inzet verzekeringsarts' in de praktijk te brengen. Er zijn en blijven echter simpelweg te weinig van deze artsen om al het werk aan te kunnen. Hoe zorgen we dat verzekeringsartsen en andere medische professionals zo veel mogelijk mensen zo goed mogelijk helpen? Hoe maken we met bestaande en mogelijk nieuwe taken optimaal gebruik van hun kwaliteiten? Welke combinatie van taakondersteuning, taakdelegatie en taakherschikking is het meest effectief? In 2020 vinden we op die vragen met alle betrokkenen een antwoord en leggen we de basis voor uitwerking en implementatie van de ideeën.

Winst binnen bestaande kaders
Verder voortbouwend op de suggesties van de expertgroep is ook binnen de bestaande kaders winst te behalen. De verdergaande uitbreiding van taakdelegatie is hierbij het startpunt. De komende maanden bezien wij of en zo ja welke wijzigingen in wet- en regelgeving nodig zijn om de uitbreiding zorgvuldig vorm te geven. Parallel daaraan gaat UWV met de betrokken medewerkers in gesprek over de andere randvoorwaarden voor verdergaande taakondersteuning en taakdelegatie en de beste wijze van professionele afstemming. In het eerste kwartaal van 2020 start UWV bovendien met de aangekondigde pilots rond de continue monitoring van WIA-gerechtigden in de categorie 'WGA 80-100 medisch'[5]. Daarnaast willen wij samen met UWV uiterlijk 1 juli 2020 afspraken maken met werkgevers, werknemers

[5] Kamerstukken II 2018/2019, 26 448, nr. 625

en verzekeraars over het gemotiveerd aanvragen van herbeoordelingen[6]. Op basis van een goede motivatie kunnen beoordelingen sneller en beter verlopen, in het belang van zowel UWV als de betrokken uitkeringsgerechtigden. UWV brengt ten slotte in de eerste helft van 2020 in kaart op welke manier een andere invulling van de eerstejaarsziektewetbeoordeling zou kunnen leiden tot een afname van het aantal verzekeringsartsen dat UWV voor die beoordeling nodig heeft.

Afronding nieuwe WIA-herbeoordelingen
In de brief van 7 oktober van dit jaar[7] en het daaropvolgende Algemeen Overleg over de uitvoering van de sociale zekerheid[8] zegden wij toe u in deze brief nader te informeren over de mensen die een sociaal-medische beoordeling en beschikking kregen van het ondersteuningsteam van UWV-kantoor Groningen.

Van de 1.991 mensen waar wij u over informeerden op 12 juni van dit jaar[9] heeft 95% een nieuwe beschikking ontvangen. Na ontvangst van laatste benodigde medische informatie zal UWV de beoordeling ook voor de overige betrokkenen op korte termijn voltooien. De uitkomsten van de afgeronde nieuwe herbeoordelingen zijn in lijn met het beeld op 7 oktober:

IVA (ongewijzigd)	70%
WGA 80-100% medisch	5%
WGA 80-100% arbeidsdeskundig	8%
WGA 35-80%	6%
WIA <35%	11%

Zoals ook verwacht op 7 oktober heeft UWV besloten een financiële compensatie te bieden aan de mensen voor wie de nieuwe beoordeling resulteerde in een indeling in de categorie WIA <35%. Zij ontvangen een vergoeding ter hoogte van de IVA-uitkering voor een periode van vier maanden, ingaande na de wettelijke uitlooptermijn van twee maanden en met verrekening van eventuele inkomsten uit arbeid. Daarnaast kunnen deze mensen vanaf het moment van hun beschikking vijf jaar lang gebruik maken van persoonlijke dienstverlening van UWV, inclusief de mogelijke inkoop van een re-integratietraject.

Op 7 oktober schreven wij u bovendien dat UWV ook de dossiers van circa 400 andere mensen opnieuw tegen het licht zou houden. Het gaat om mensen die eveneens een beoordeling en beschikking met als uitkomst IVA ontvingen van het ondersteuningsteam van UWV-kantoor Groningen. UWV heeft inmiddels geconcludeerd dat voor 211 van deze uitkeringsgerechtigden de plausibiliteit van de uitkomst van de herbeoordeling niet is vast te stellen. UWV zal deze mensen opnieuw beoordelen en heeft hen hier persoonlijk over geïnformeerd. We steunen de beslissing van UWV om ook degenen voor wie deze nieuwe herbeoordeling resulteert in een indeling in de categorie WIA <35%, het hierboven beschreven, recht te geven op financiële compensatie en dienstverlening.

Eigenrisicodragers in de Ziektewet
We geven hierbij een reactie op de motie Stoffer-Wiersma[10] waarin uw Kamer oproept om in overleg te treden met UWV en het Platform Private Uitvoerders Sociale Zekerheid over de mogelijkheden van een zo gelijkwaardig mogelijke

[6] In lijn met het in de brief van 27 mei 2019 aangekondigde overleg met betrokkenen over dit onderwerp (Kamerstukken II 2018-2019, 32 716, nr. 38)
[7] Kamerstukken II 2019/2020, 26 448, nr. 627
[8] Kamerstukken II 2019/2020, 26 448, nr. 629
[9] Kamerstukken II 2018/2019, 26 448, nr. 624
[10] Kamerstukken II 2018/2019, 29 544, nr. 909

toetsing van de re-integratie inspanningen. Eerder bent u al geïnformeerd over de verschillen tussen de voorwaarden voor eigenrisicodragers en voor publiek verzekerden. In antwoord op de door de leden Stoffer en Wiersma gestelde vragen[11] en in de brief over de hybride markt[12] is toegelicht dat eigenrisicodragers ook na het einde van het dienstverband moeten onderzoeken of de zieke ex-werknemer alsnog bij hen kan re-integreren. In de Ziektewet (artikel 63a) is namelijk geregeld dat de eigenrisicodrager op dezelfde manier verantwoordelijk is voor de re-integratie van voormalig werknemers als voor werknemers die onder een dienstverband vallen. Dit is in 2003 in de Ziektewet opgenomen, toen eigenrisicodragen voor de Ziektewet mogelijk werd. Werkgevers die uit het publieke stelsel stappen en eigenrisicodrager voor de Ziektewet worden, kiezen er voor de begeleiding van zieke werknemers en de financiering in eigen hand te houden. Deze werkgevers zien dus meer mogelijkheden om zelf invloed uit te oefenen op het verzuim. Zij hebben er bovendien ook een (financieel) belang bij deze mogelijkheden te benutten. De afgelopen tijd zijn diverse gesprekken gevoerd met het Platform Private Uitvoerders Sociale Zekerheid en het UWV.

Wij zijn van mening dat er sprake is van een zo gelijk mogelijk speelveld en zien geen aanleiding om de spoor 1 plicht voor eigenrisicodragers af te schaffen. Een belangrijke pijler in ons stelsel voor ziekte & arbeidsongeschiktheid is de focus op terugkeer naar werk. Snelle re-integratie is in het belang van zowel de werkgever als de werknemer. Daarbij past het dat eigenrisicodragers de mogelijkheden die zij hebben ook benutten. Overigens zullen de meeste eigenrisicodragers de mogelijkheden in het eerste spoor ook benutten, want dit is doorgaans de snelste weg tot re-integratie. En in gevallen waar een eigenrisicodrager deze mogelijkheden niet benut, vormt de spoor 1 plicht een stok achter de deur in het belang van de werknemer. Voor de volledigheid merk ik op dat re-integratie in het eerste spoor niet altijd lukt. Soms is re-integratie in het eerste spoor niet mogelijk en kan de werkgever dit goed motiveren. In die gevallen wordt ook niet verwacht dat de werknemer weer aan de slag is gegaan bij de oorspronkelijke werkgever.

Uitspraak Lage-inkomensvoordeel
Op 7 november 2019 is er door de rechter uitspraak gedaan in een beroepszaak over de toekenning van het lage-inkomensvoordeel (LIV) over 2017[13]. De betreffende werkgever is volledig in het gelijk gesteld met als resultaat dat deze werkgever recht heeft op een hogere tegemoetkoming in het kader van het LIV. De reden hiervoor is dat in de zaak voldaan is aan de voorwaarden om als werknemer te worden aangemerkt, namelijk verzekerd zijn voor een of meer van de werknemersverzekeringen. Dit heeft gevolgen voor de relatief geringe groep werkgevers die op basis van dezelfde gronden ten onrechte geen LIV hebben ontvangen. De precieze omvang van de groep werkgevers wordt op dit moment door UWV uitgezocht. Alle benadeelde werkgevers zullen een nieuwe beschikking ontvangen. De herziening beperkt zich tot het kalenderjaar 2017, omdat de rekenregels van 2018 reeds eerder zijn aangepast. De getroffen groep werkgevers wordt zo spoedig mogelijk geïnformeerd en nabetaald.

Digitalisering van processen
Om de dienstverlening te verbeteren zet UWV ook in op het digitaliseren van processen, bijvoorbeeld van aanvragen. Zo kunnen voortaan jaarlijks tussen de 10.000 en 12.000 zelfstandigen hun zwangerschapsuitkeringen digitaal aanvragen.

[11] Aanhangsel Handelingen II, 2018/2019, nr. 2104 en 2105
[12] Kamerstukken II 2018/2019, 32 716, nr. 38
[13] Zaaknummer SGR 19/2985

Hierbij kan meteen ingezien worden op welke datum de uitkering in kan gaan en wordt meteen aangegeven over welk jaar inkomsten of andere gegevens ingevuld moeten worden. De kans op fouten is hierdoor kleiner. Daarnaast zet UWV sinds begin 2019 een digitale vragenlijst in bij de begeleiding van mensen in de eerste dertien weken van hun ziekmelding. Met deze nieuwe werkwijze heeft UWV een slag gemaakt om de dienstverlening meer toekomstbestendig, klantvriendelijker en in lijn met de vereisten voor AVG te maken.

Regio in beeld
Op 30 oktober jl. publiceerde UWV het rapport en de interactieve website Regio in beeld voor alle 35 arbeidsmarktregio's[14]. Actuele cijfers en grafieken per regio laten zien wat de kansen en knelpunten zijn voor werkzoekenden en werkgevers. Die informatie wordt vervolgens gebruikt door partijen die regionaal arbeidsmarktbeleid vormgeven, zoals de regionale werkbedrijven: (bestuurlijke) netwerken waarin onder andere gemeenten, UWV, werkgevers(organisaties) en werknemersorganisaties samenwerken. Naar aanleiding van de publicatie 'Regio in Beeld' gaan partijen op regiobijeenkomsten met elkaar in gesprek over het regionale arbeidsmarktbeleid.

Herstelacties
Bij een uitvoering van deze schaal zijn op onderdelen soms ook gerichte herstelacties nodig. Uiteraard richt UWV de processen zoveel mogelijk in met checks en balances om dit tot een minimum te beperken. Hierbij berichten wij u kort over twee recente herstelacties:

In mei 2019 zijn in een aantal gevallen fouten gemaakt bij de uitbetaling van vakantietoeslagen door UWV. UWV heeft deze fouten hersteld en verbetermaatregelen getroffen. De toeslag was voor circa 97.000 betrokken uitkeringsgerechtigden te laag vastgesteld. UWV heeft deze mensen een excuusbrief gestuurd en het te weinig ontvangen vakantiegeld eind mei uitbetaald. Daarnaast is in maximaal 3.100 gevallen te weinig aan beslagleggers afgedragen en in maximaal 1.100 gevallen te weinig aan uitkeringsgerechtigden uitbetaald, omdat een verkeerde hoogte van de beslagvrije voet gehanteerd is.

Een eigenrisicodrager in het kader van de WGA heeft in het geval van faillissement een garantsteller nodig die de betaling van de uitkering overneemt. Recente uitspraak van de Centrale Raad van Beroep[15] van 5 maart 2019, stelt dat deze garantsteller een zelfstandig belang heeft bij een uitkeringsbesluit WIA wanneer de werkgever, die eigenrisicodrager WGA is, failliet is, in schuldsanering verkeert of is opgehouden werkgever te zijn. Het gevolg van deze uitspraak is dat een garantsteller nu mee kan procederen en op eigen titel een aanvraag kan doen voor een herbeoordeling. UWV onderzoekt de mogelijkheden om opvolging te geven aan deze uitspraak en om het proces structureel aan te passen.

1.2 Dienstverlening SVB

De SVB heeft een nieuwe visie op dienstverlening opgesteld waarin de waarde voor de burger centraal staat. De dienstverlening van de SVB is persoonlijk, zo eenvoudig mogelijk en in verbinding met de burger. Persoonlijke dienstverlening is de norm, ook als de dienst digitaal geleverd wordt. Dienstverlenende processen en systemen

[14] https://regioinbeeld.uwv.nl/
[15] ECLI:NL:CRVB:2019:655

worden ingericht vanuit het perspectief van de burger, die daarbij ook wordt betrokken. De waarde voor de burger staat centraal.

Er gaat veel goed bij de SVB. Er wordt tijdig uitbetaald, burgers zijn tevreden en de Algemene Rekenkamer (ARK) heeft onlangs nog bevestigd dat de ouderdomsregelingen doelmatig en doeltreffend worden uitgevoerd[16]. Samen met de SVB onderzoeken we nu op welke wijze de doelgroep die de toegang tot de aanvullende voorzieningen (AIO) nog niet weet te vinden, maar daar wel recht op heeft, alsnog bereikt kan worden. Over de voortgang berichten we u in de volgende Stand van de uitvoering. Tegelijkertijd staat de SVB voor de uitdaging om te zorgen voor een structureel sluitende begroting. Wij zijn met de SVB in gesprek om op korte termijn een gezamenlijk inzicht te krijgen in de knelpunten en deze waar nodig van een oplossing te voorzien. Het is van belang om ervoor te zorgen dat de prestaties niet te veel onder druk komen te staan en de noodzakelijke modernisering van de ICT systemen door te voeren.

Verder schrijft de SVB in het jaarplan een actieve rol te willen spelen bij problematische schulden (terugdringen niet-gebruik, actief contact bij derdenbeslag, actief doorverwijzen). Veel burgers zijn voor een deel van hun inkomen afhankelijk van de SVB. Door een tijdige uitkeringsverstrekking, actieve communicatie en maatwerk in de uitvoering kan de SVB bijdragen aan het beperken van schulden. Wij zijn in gesprek met de SVB over hoe deze bijdrage verder kan worden ingevuld.

Verbetering dienstverlening
Vanaf het einde van het eerste tertaal voert de SVB het Continu Klanttevredenheidsonderzoek uit. Burgers die de SVB bellen, kunnen worden uitgenodigd om hun mening te geven over de telefonische dienstverlening. Ook andere onderzoeksmethoden worden steeds meer gebruikt. De feedback die de SVB op deze manier krijgt, wordt betrokken in zogeheten leercirkels. Daarin wordt regelmatig gekeken hoe de SVB haar dienstverlening waar mogelijk kan verbeteren.

Nieuwe online tool voor nabestaanden
De SVB, Nibud en Pensioenfederatie hebben samen in november van dit jaar de online tool www.geldwijzernabestaanden.nl gelanceerd. Deze tool geeft een overzicht op maat van de financiële regelingen na overlijden. De organisaties willen het hiermee voor consumenten makkelijker maken om uit te zoeken wat de financiële gevolgen van overlijden voor de nabestaanden zijn.

Voortgang herstelactie overbruggingsuitkering AOW (OBR)
In de vorige Stand van de uitvoering[17] is uw Kamer geïnformeerd over een geconstateerde fout in de digitale aanvraag van de OBR. De SVB heeft geconcludeerd, dat de fout zich kan hebben voorgedaan bij burgers die een beroep hebben gedaan op de OBR die is uitgebreid naar aanleiding van de versnelde verhoging van de AOW-leeftijd juli 2015. Vanaf juli 2016 kan de VUT eerder zijn beëindigd of verlaagd dan het peilmoment voor de entreetoets. Uit de nog beschikbare gegevens van mijnSVB.nl is gebleken dat 57 personen mogelijk een scherm met onjuiste informatie gezien hebben. Van deze 57 personen hebben 25 personen uiteindelijk geen aanvraag OBR gedaan. De SVB heeft deze mensen benaderd. Dit heeft niet tot een toekenning OBR geleid.

[16] Kamerstukken II 2019/2020, 29 389, nr. 98
[17] Kamerstukken II 2018/2019, 26 448, nr. 625

Voortgang herstelactie schuldig nalatig
De herstelactie schuldig nalatig die is ingezet naar aanleiding van de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep[18], is zo goed als afgerond. Van ongeveer 34.000 personen die nog niet AOW-gerechtigd zijn, is de schuldig nalatig korting ingetrokken en van ongeveer 1.500 AOW-gerechtigden is de schuldig nalatig korting ingetrokken en de AOW nabetaald. De laatste complexe dossiers worden momenteel beoordeeld. Ook is bij ongeveer 8.800 personen het schuldig nalatig kortingspercentage opnieuw vastgesteld via een geautomatiseerde herbeoordeling. Begin november is de gegevensuitwisseling tussen de Belastingdienst en de SVB weer hervat.

Beslaglegging en vermogensonderzoeken buitenland
Eerder hebben we u geïnformeerd over de pilot beslaglegging in het buitenland waar de SVB mee gestart is. Met deze pilot wordt beoogd de extra mogelijkheden tot beslaglegging verder te verkennen. Dit blijkt complex in verband met de afhankelijkheid van lokale instanties en de pilot verloopt nog moeizaam. In het kader van deze pilot wordt daarom onderzoek gedaan naar de meest effectieve wijze waarop incassowerkzaamheden uitgevoerd kunnen worden.

[18] Er is sprake van schuldig-nalatigheid wanneer blijkt dat er verwijtbaar geen of te weinig AOW-premie is betaald. Er vindt dan een korting plaats op de (in de toekomst te ontvangen) AOW-uitkering. Belastingaanslagen met belastingschuld maar zonder AOW-premieschuld zijn achteraf, gezien de uitspraak van de CRvB, onterecht aan de SVB voorgedragen om schuldig-nalatig te worden verklaard. In mei 2019 is gestart met herstel ten aanzien van circa 1.500 personen die AOW-gerechtigd zijn en personen die binnenkort AOW-gerechtigd worden, omdat de intrekking van de schuldig-nalatig verklaring in deze gevallen direct gevolgen heeft voor de AOW-uitkering. Zie ook vorige Stand van de uitvoering: Kamerstukken II 2018/2019, 26 448, nr. 625

2 Aandacht voor handhaving

Voor het draagvlak van de sociale zekerheid is het van belang dat er geen uitkeringen worden verstrekt aan mensen die er geen recht op hebben. Handhaving is een wezenlijk onderdeel van de werkzaamheden van UWV en SVB. De inzet op handhaving vormt dan ook een belangrijk onderdeel van de jaarplannen van UWV en de SVB voor 2020. De SVB heeft de afgelopen jaren stevig geïnvesteerd in handhaving als onderdeel van de dienstverlening en werkt onder andere aan het verder verbeteren van controles. Zowel UWV als SVB heeft leercirkels rondom het bezwaarproces, zodat er een signalerende werking uitgaat van (bijvoorbeeld) bezwaren die gegrond worden verklaard. Op die manier worden bezwaren zo veel mogelijk voorkomen. Verder heeft de SVB ingezet op het goed voorlichten van burgers op het gebied van vermogen. In 2019 is hiertoe het landelijke kennisloket Onderzoek Vermogen Buitenland gestart. Dit is een van de initiatieven die helpt om de internationale handhaving verder te brengen. UWV beschrijft in zijn jaarplan de handhavingsaanpak in 2020 te intensiveren en ervaart een toename in het fraudebewustzijn van zijn medewerkers, wat zich uit in een toename van interne meldingen. Dit is een positief gegeven dat op korte termijn echter wel frictie levert in de werkvoorraad en beschikbare capaciteit. Dit kan resulteren in oplopende voorraden, achterstanden en mogelijk onrechtmatig uitgekeerde betalingen. In 2019 heeft UWV met het oog op het toegenomen werkaanbod al een structurele verhoging van €7,3 miljoen ontvangen, waarvan €3,6 miljoen voor de Directie Handhaving. Daarnaast is samen met SZW een afwegingskader voor de WW opgesteld om de prioriteitskeuzes op het gebied van handhaving en de fraudeaanpak vast te stellen. Bij de invulling van deze keuzes moet de balans tussen dienstverlening, handhaving en efficiency worden bewaakt. Het bewaken van deze balans en het houden van de verbinding met de maatschappelijke opgave zien we bijvoorbeeld ook terug in de constateringen vanuit de commissie loonaangifteketen (zie ook paragraaf 4.2). De afwegingen behorende bij deze balans dienen met regelmaat te worden gemaakt.

In onze vorige brief Stand van de uitvoering[19] hebben wij u geïnformeerd over de handhavingsaanpak van UWV en SVB. In een separate brief bent u geïnformeerd over de fraudefenomenen die UWV, SVB, gemeenten en Inspectie SZW hebben gedetecteerd. Vervolgens bent u over het vertrouwelijke deel in een technische briefing door UWV geïnformeerd. Daarin is het proces om tot opsporing te komen en de inhoud van enkele fraudefenomenen besproken. Met uw Kamer wordt geëvalueerd aan welke informatie behoefte bestaat en welke vorm daarvoor het meest geschikt is.

Daarnaast bent u in een tweede separate brief bij de vorige Stand van de uitvoering geïnformeerd over de stand van zaken ten aanzien van de maatregelen die UWV heeft genomen naar aanleiding van de WW-fraude. In deze brief wordt u geïnformeerd over de voortgang van de aanpak van fraude en de versteviging van de handhaving in het sociaal domein, in het bijzonder op risicomanagement en risicobeheersing naar aanleiding van de doorlichting van de sociale zekerheid op frauderisico's. Tevens wordt toegelicht hoe de SVB en UWV inzetten op preventie en het belang van differentiatie in handhaving.

[19] Kamerstukken II 2018/2019, 26 448, nr. 625

2.1 Doorlichting sociale zekerheid op frauderisico's

Uw Kamer heeft met de motie van het lid Wiersma (VVD) een doorlichting van de sociale zekerheid op fraudegevoeligheid[20] verzocht. Uw Kamer is met de brief van 21 december 2018 geïnformeerd over de wijze waarop de motie wordt ingevuld[21]. Er zijn drie externe onderzoeken uitgevoerd: één bij de SVB, één over de Participatiewet en een breder onderzoek bij UWV. De onderzoeksrapporten zijn als bijlage meegezonden met deze Kamerbrief. De onderzoeken bevestigen het beeld dat uitvoeringsorganisaties de risico's die voortvloeien uit regelgeving in beeld hebben. Deze risico's zijn met uw Kamer gedeeld in de signaleringsbrieven van 28 juni 2019[22].

Nieuwe fenomenen zijn uiteraard niet uit te sluiten. De uitvoering blijft daarom investeren in nieuwe manieren om misbruik op te sporen. Uw Kamer ontvangt elk jaar in juni, samen met de Stand van de uitvoering, een signaleringsbrief waarin de SVB, UWV, VNG en de Inspectie SZW beschrijven welke fraudefenomenen zij detecteren, hoe zij hiermee omgaan en welke knelpunten zij ervaren in het bestrijden van fraude. Hieronder worden de verschillende onderzoeken kort toegelicht.

Gemeenten
Bij gemeenten zijn risico's ten aanzien van misbruik en oneigenlijk gebruik in kaart gebracht. De meest voorkomende risico's zijn veelal kenmerkend voor de Participatiewet en andere socialezekerheidswetten, zoals misbruik met de woon- en leefvorm of inkomen en vermogen. Door ontwikkelingen doen zich wel nieuwe verschijningsvormen voor, zoals misbruik via het internet. Er zijn ook risico's die het misbruik en oneigenlijk gebruik van (enkel) de sociale zekerheidswetten overstijgen, zoals identiteitsfraude. Het onderzoek noemt intensivering klantcontact en 'gestructureerd werken' als mogelijke oplossingen, zodat het ontdekken van misbruik minder op toeval berust en externe signalen. Deze aanbevelingen komen overeen met de beleidsaanbevelingen uit de signaleringsbrief van juni 2019.

SVB
De SVB heeft extern onderzoek laten verrichten naar handhaving. Dit onderzoek ging met name over de vraag welke misbruikrisico's bestaan en of de SVB de risico's goed in beeld heeft. Uit dit onderzoek blijkt dat de SVB alle huidige misbruikrisico's in beeld heeft. In aanvulling op dit onderzoek heeft de SVB Audit Dienst een audit uitgevoerd naar de wijze waarop de SVB misbruikrisico's signaleert. Hierbij gaat het om de processen die ervoor zorgdragen dat de SVB de risico's doorlopend in beeld krijgt en houdt, alsmede de afweging welke van deze risico's met beheersmaatregelen te mitigeren. Daarnaast blijkt uit de audit dat het proces van risicosignalering in de basis adequaat is. De SVB hanteert een goede mix tussen traditionele middelen met inzet van ervaren medewerkers en nieuwe methoden met inzet van gespecialiseerde data-analisten. Er zijn voldoende interne en externe mogelijkheden ingericht om misbruiksignalen op te vangen. Het risico dat de SVB misbruikrisico's over het hoofd ziet of onvoldoende actie onderneemt indien zich nieuwe misbruikrisico's voordoen, is daarmee beperkt.

[20] Kamerstukken II 2018/2019, 17 050, nr. 559. De motie verzoekt om specifiek aandacht te besteden aan de aanspraken op de sociale zekerheid bij kortdurende aanwezigheid in Nederland, in onder andere seizoengevoelige sectoren, en de exporteerbaarheid van sociale zekerheid.
[21] Kamerstukken II 2018/2019, 17 050, nr. 567
[22] Kamerstukken II 2018/2019, 17 050, nr. 578

Huisbezoeken SVB in EU
Tijdens de Administratieve Commissie (AC) van 23 en 24 oktober 2019 werd gesproken over huisbezoeken die SVB en UWV afleggen in EU-lidstaten. Ter discussie stond de vraag of er een juridische grondslag is voor het afleggen van huisbezoeken in andere lidstaten in het kader van handhaving. In de AC is door drie landen en door de Commissie expliciet uitgesproken dat zij van mening zijn dat deze grondslag ontbreekt. Nederland wil deze praktijk graag voortzetten. Inmiddels is daarom een lijn gekozen hoe om te gaan met de uitkomst van de behandeling in de AC: SZW zal in gesprek gaan met de ministeries van de landen die aandringen op een (extra) juridische grondslag ten behoeve van de huisbezoeken. De drie landen waar mee gesproken zal worden zijn Polen, Zwitserland en België. Voor de overige landen zal de huidige procedure worden gecontinueerd en zullen de verbindingsorganen door UWV en SVB vooraf worden ingelicht over de onderzoeken. Mocht blijken dat andere dan de drie genoemde landen toch een (extra) juridische grondslag vragen, dan zal SZW ook met deze landen in contact treden.

UWV
UWV heeft samen met SZW een breed extern onderzoek naar misbruikrisico's laten uitvoeren, onder leiding van ABDTOPConsult. Hierbij is begonnen met de WW. Doelstelling van het onderzoek was om zowel inzicht te krijgen in de misbruikrisico´s als het ontwikkelen van een integraal afwegingskader. Zowel het onderzoek als de aanbiedingsbrief van ABDTOPConsult treft u aan als bijlagen bij deze brief.

De resultaten van dit onderzoek laten zien dat de geïnventariseerde risico's geen verrassingen hebben opgeleverd. De grootste risico's die vanuit de wet worden geïdentificeerd, zijn geborgd en worden grotendeels al gemitigeerd of worden naar aanleiding van de fraude met arbeidsmigranten aangepakt. Een voorbeeld hiervan is de geïntensiveerde en risicogerichte aanpak van verwijtbare werkloosheid. Andere risico's, met naar schatting een lager potentieel benadelingsbedrag, zijn al dan niet op basis van bewuste keuze door UWV onvoldoende geborgd in de interne beheersing. Daarbij constateren de onderzoekers dat een systematische identificatie en afweging van deze risico's en het delen van informatie tussen UWV en SZW niet op periodieke basis plaatsvond.

Naast de inventarisatie van de risico's is met dit onderzoek een methodiek ontwikkeld om tot een integraal afwegingskader te komen. UWV en SZW zijn vervolgens aan de slag gegaan met de toepassing hiervan in de WW. De ervaring heeft geleerd dat een exacte kwantificering van (rest)risico's niet mogelijk is gebleken. Wel is het een goed middel om de risico's te prioriteren, op grond waarvan de handhavingsinzet kan worden bepaald. Dit is een positieve ontwikkeling die ook toepasbaar is op andere wetten die UWV uitvoert. In 2020 worden de misbruikrisico's in kaart gebracht van en het afwegingskader uitgebreid met de ZW en de WIA. De belangrijkste winst van de inventarisatie en de methodiek voor het afwegingskader is dat UWV en SZW op systematische wijze een gedeeld beeld hebben van de risico's en de prioritering daarvan. Dit geeft ook een gezamenlijk zicht op de maatregelen die nodig zijn om de risico's aan te pakken of voor het accepteren van de restrisico's of dat wijziging van wet- en regelgeving noodzakelijk is. Dit biedt in de toekomst de basis voor het gesprek over de inzet van mensen en middelen en de eventuele herprioritering van frauderisico's. Hierbij moet ook aandacht zijn voor handhaven als onderdeel van dienstverlening.

Het model van risico-inventarisatie en toepassing van het afwegingskader voor de WW vergt verdere uitwerking, continu onderhoud en zal structureel geïmplementeerd worden in het beleid en de processen bij UWV. Daarbij is sprake van een groeimodel, waarbij ervaring opgedaan wordt met de toepassing en met de uitbreiding naar andere wetten die door UWV worden uitgevoerd. Daarnaast is het huidige beeld van de misbruikrisico's niet statisch. Nieuwe fraudefenomenen kunnen ontstaan en bestaande misbruikrisico's kunnen in aard en omvang veranderen. In de komende periode zal het gesprek tussen UWV en SZW plaatsvinden over op welke risico's (extra) beheersmaatregelen wenselijk zijn onder welke condities en met welke prioriteiten, waarbij het afwegingsmodel betrokken zal worden.

Eén van de conclusies naar aanleiding van de fraude in de WW is dat uw Kamer te veel op hoofdlijnen is geïnformeerd over de risico's bij UWV. De jaarlijkse signaleringsbrief en de systematische risico-inventarisatie en -beheersing op basis van het afwegingskader voorzien in een aanvulling op deze informatie. Daarnaast bieden wij uw Kamer graag de mogelijkheid in een technische briefing een toelichting te krijgen over specifieke aspecten van het afwegingskader van UWV. U kunt hierbij denken aan de lijst met rangschikking van frauderisico's[23] en de zogenaamde 'calculus verkeerde wetstoepassing' waarmee een score wordt berekend voor de afweging, prioritering en opvolging van een risico.

Risico's Toeslagenwet
De doorlichting betrof de misbruikrisico's in de WW. In de signaleringsbrief van 28 juni jl.[24] is melding gemaakt van de risico's die zich voordoen bij de uitvoering van de Toeslagenwet. SZW onderzoekt samen met UWV om welke risico's bij de uitvoering het precies gaat en welke aanpassingen er nodig zijn in wet- en regelgeving en/of de uitvoeringspraktijk. Dit onderzoek is nog niet afgerond. Wij verwachten uw Kamer in het voorjaar te kunnen informeren.

2.2 Ontwikkelingen fraude WW

In het voorjaar van 2020 zullen voor een groot aantal maatregelen in de bestrijding van fraude van de WW besluiten genomen worden over structurele implementatie van deze maatregelen op basis van activiteiten en onderzoeken waar momenteel hard aan gewerkt wordt. Bijvoorbeeld over de versterkte aanpak van verwijtbare werkloosheid via risicomodellen of 100% controle bij alle WW-uitkeringen, de aanpak van verblijf buiten Nederland, de nationale uitrol van de pilot bij export WW en de voortzetting van registratie van tussenpersonen. Dan worden ook de consequenties voor capaciteit en middelen zichtbaar en meegewogen. Ik zal u hierover later in 2020 informeren.

UWV maakt BRP leidend
Naar aanleiding van de WW-fraude door arbeidsmigranten heeft de Kamer met motie van lid van Dijk (SP) verzocht om de BRP leidend te maken[25]. UWV heeft de afgelopen periode veel werk verzet. UWV maakt nog nadrukkelijker gebruik van de BRP en staat alleen in uitzonderingssituaties een adres dat afwijkt van de BRP toe. UWV schoont de adresregistratie op en gaat op zeer korte termijn WW-gerechtigden aanschrijven die een correspondentieadres hebben doorgegeven aan UWV. UWV

[23] Vanwege de modus operandi worden de bijlagen met het overzicht van de misbruikrisico's niet openbaar gemaakt. Voorafgaand aan de technische briefing kunnen deze vertrouwelijk aan uw Kamer worden verzonden.
[24] Kamerstukken II, 2018/2019, 17 050, nr. 578
[25] Kamerstukken II 2018/2019, 17 050, nr. 569

gaat van deze mensen voortaan het BRP-adres gebruiken en verwijdert het correspondentieadres uit de adresregistratie. UWV past de beleidsregels hierop aan. Een tweede maatregel van UWV is de samenwerking met de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA). Drie gemeenten participeren momenteel in een proef van LAA waarin onderzoek wordt gedaan naar adressen van WW-gerechtigden die langdurig als niet-ingezetene in de BRP zijn geregistreerd. De geselecteerde adressen zijn bij de drie gemeenten uitgezet voor onderzoek. Eind december vindt de evaluatie van de proef plaats. Op basis van de inzichten en resultaten wordt besloten hoe en met wie hier vervolg aan gegeven wordt. Tot nu toe kan gemeld worden dat het signaal veelbelovend lijkt, zowel ten behoeve van gemeenten, als voor UWV. Naast het opschonen van de adresregistratie en de samenwerking met LAA, meldt UWV inmiddels ook adressen terug aan gemeenten, als medewerkers twijfelen aan de juistheid van het adresgegeven. Het begin is er, maar het aantal terugmeldingen is in de praktijk nog zeer beperkt[26]. Wij verwachten in 2020 een flinke toename van het aantal terugmeldingen, zodat deze vergelijkbaar worden met de aantallen van andere uitvoeringsorganisaties, zoals de Belastingdienst en de SVB. Wij blijven de voortgang van de maatregelen die UWV neemt om de BRP leidend te maken, monitoren.

Tot slot wijst UWV inmiddels WW-gerechtigden die langer dan vier maanden als niet-ingezetene zijn geregistreerd, op de aangifteplicht in de wet BRP om zich in te schrijven als ingezetene met een binnenlands adres in de BRP. Samen met UWV en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) onderzoeken wij de wettelijke mogelijkheden om UWV meer bevoegdheden te geven om een uitkering op te kunnen schorten, van mensen die verzuimen zich (tijdig) te registreren als ingezetene. Hiervoor is een wetswijziging nodig. Deze maatregel raakt naast de WW ook de wet BRP en internationale regelgeving[27] die volop in beweging is. Wij hechten er veel waarde aan dat de afweging voor een eventuele wetswijziging zorgvuldig gebeurt. Het vinden van een oplossing die past binnen de kaders van (nationale en internationale) regelgeving, die tevens effectief is in het bestrijden van fraude, vergt daarom meer tijd.

Terugvorderingen

Conform de Motie Jasper van Dijk cs[28] heeft UWV alles op alles gezet om onterecht verstrekte uitkeringen terug te vorderen. In aanvulling op de in de brief van 1 februari 2019[29] beschreven reguliere invorderingsprocessen heeft UWV enkele aanvullende maatregelen onderzocht. Ook is er contact geweest met de Poolse autoriteiten.

Op grond van coördinatieverordening 883/2004 en toepassingsverordening 987/2009 kan UWV de bevoegde buitenlandse autoriteiten verzoeken om onterecht verstrekte uitkeringen terug te vorderen. Voor het succesvol uit het buitenland terugvorderen is een goede samenwerking met zusterorganisaties van groot belang. Soms is niet bekend naar welk regiokantoor een verzoek verstuurd moet worden, of blijft het in individuele gevallen onduidelijk welke informatie de zusterorganisatie

[26] Het aantal terugmeldingen van UWV in 2019 is tot op heden 29, van de SVB 637 en van de Belastingdienst 3428. Vorig jaar was het aantal terugmeldingen van UWV 4, van de SVB 1815 en van de Belastingdienst 7750. (bron overzicht terugmeldingen Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG). Nota bene: bij het aantal terugmeldingen van een organisatie moet het aantal burgers waar de organisatie contact mee heeft in ogenschouw worden genomen

[27] Coördinatieverordening sociale zekerheid (EU verordening 883/2004)

[28] Kamerstukken II 2018/2019, 17050, nr. 551

[29] Kamerstukken II 2018/2019, 17 050 nr. 569

nodig heeft om effectief te kunnen terugvorderen. Goede contacten met het buitenland vergemakkelijken het proces. Omdat de meeste geëxporteerde uitkeringen naar Polen gaan, is vooral een goede relatie met Polen van belang om tot terugvordering van uitkeringen over te kunnen gaan.

In mei 2019 is een gezamenlijke delegatie van SZW en UWV naar Polen afgereisd om samenwerking bij, onder andere, het proces van terugvordering te bespreken. Het Poolse bevoegde ministerie heeft zich welwillend opgesteld om UWV verder te helpen om de onterecht betaalde uitkeringen terug te vorderen. In oktober jl. is UWV opnieuw naar Polen gegaan om de samenwerking met de Poolse autoriteiten verder vorm te geven. In Polen is de terugvordering belegd bij de verschillende regionale belastingkantoren. Deze kantoren zijn bevoegd om terug te vorderen door beslag te leggen op eigendom. De vorderingen ten aanzien van deze dossiers zal UWV nauw bewaken. Dit alles neemt niet weg dat, zoals verwacht, het niet mogelijk zal zijn om alle vorderingen te innen.

Intensivering van handhaving bij UWV
UWV werkt hard aan het aanpakken van de WW-fraude en het ontwikkelen van een meer risicogerichte handhaving, zoals de ontwikkeling van risicomodellen. Een positieve ontwikkeling is daarnaast dat er een substantiële toename is van het aantal interne meldingen van vermoedens van regelovertreding. In lijn met het cultuuronderzoek heeft UWV het meldproces laagdrempeliger en eenvoudiger gemaakt en wordt er meer aandacht besteed aan de terugkoppeling aan medewerkers over de meldingen die zij doen. Dit heeft bijgedragen aan een verbeterd draagvlak en een grotere meldingsbereidheid. Door bovenstaande ontwikkelingen is het werkaanbod van de Directie Handhaving fors aan het toenemen. UWV heeft met het oog hierop al een structurele verhoging van €7,3 miljoen ontvangen, waarvan €3,6 miljoen voor de Directie Handhaving. Hiermee zijn extra medewerkers aangetrokken[30]. Deze nieuwe medewerkers zijn momenteel in opleiding en kunnen pas vanaf de tweede helft van 2020 volop ingezet worden.

Voor 2020 biedt de huidig beschikbare capaciteit onvoldoende ruimte om alle voorgenomen activiteiten op te kunnen pakken. Prioritering is daarom nodig, zowel bij themaonderzoeken als bij meldingen. Conform het Handhavingsjaarplan 2020 van UWV die u als bijlage bij deze brief ontvangt, doet UWV thematisch onderzoek naar verschillende fraudefenomenen zoals gefingeerde dienstverbanden, gezondheidsfraude, en onderzoek naar aanleiding van politiemeldingen (hennep, criminele activiteiten en erotiek). Handhaving op verblijf buiten Nederland vindt geen invulling meer via het onderzoek 'Verblijf en beschikbaarheid' zoals genoemd in de brief van 28 juni jl.[31], maar via het risicomodel Verblijf buiten Nederland. Het onderzoek Verblijf en beschikbaarheid zou in de voorgenomen vorm alle beschikbare capaciteit voor themaonderzoeken absorberen. Door de forse toename van meldingen ontstaat er een te grote werkvoorraad. UWV zal daarom ook op dit terrein moeten prioriteren. UWV en SZW hebben gezamenlijk zorgvuldige keuzes gemaakt welke meldingen volop en welke in mindere mate worden opgepakt. Belangrijke criteria hierbij zijn het draagvlak voor de sociale zekerheid en de financiële en maatschappelijke impact van meldingen. Over de inhoudelijke keuzes voor prioritering voor volgend jaar op basis van de huidige inzichten, kunnen wij uw Kamer nader informeren tijdens de eerder genoemde vertrouwelijke briefing over het onderzoek naar misbruikrisico's en het afwegingskader voor de WW. Over de inzet en capaciteit vanaf 2021 zullen wij uw Kamer later in 2020 informeren.

[30] Tweede Kamer, vergaderjaar 2018/2019, 17 050, nr. 577
[31] Tweede Kamer, vergaderjaar 2018/2019, 17 050, nr. 577

2.3 Differentiatie in handhaving

Voor het draagvlak van ons sociale stelsel is het belangrijk dat alleen mensen die het echt nodig hebben, gebruikmaken van sociale voorzieningen. Misbruik tast het draagvlak onder ons stelsel aan. Het bestrijden van fraude en misbruik is daarom cruciaal. Tijdens het Algemeen Overleg uitvoering sociale zekerheid van woensdag 9 oktober 2019 heeft het lid Van Brenk een motie ingediend om de inzichten uit het onderzoek 'slimmere handhaving' van de Rijksuniversiteit Groningen te vertalen naar de handhavingspraktijk in de sociale zekerheid. In de handhavingskoers, die in april 2018 aan uw Kamer is aangeboden, is de koers voor de komende jaren uitgestippeld op het gebied van handhaving[32]. Het uitgangspunt is dat burgers zelf verantwoordelijk zijn voor het naleven van de regels en dat de meeste burgers dit ook doen. Het onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen bevestigt dit beeld. De overheid zet in op preventie en helpt burgers om regelovertreding te voorkomen. Maar in geval van fraude of misbruik treedt de overheid op.

Wij onderschrijven de conclusie van het onderzoek dat handhaving geen '*one size fits all'* benadering is. Dit komt tot uiting in onze handhavingskoers zoals hiervoor aangestipt, in het UWV handhavingsjaarplan 2020[33] en in onze regelgeving. In 2017 is de Fraudewet gewijzigd waarmee meer ruimte is gecreëerd voor uitvoeringsorganisaties om maatwerk te leveren bij het opleggen van een sanctie. Zo hebben uitvoeringsorganisaties meer mogelijkheden om een waarschuwing te geven in plaats van het opleggen van een boete, bijvoorbeeld in het geval van overtredingen waar kleine bedragen mee gemoeid zijn. Daarnaast wordt afgezien van een boete als de verwijtbaarheid ontbreekt, bijvoorbeeld als burgers per ongeluk een fout maken. Verder wordt de hoogte van de boete afgestemd op de mate van verwijtbaarheid, de ernst van de overtreding en de (financiële) omstandigheden van de burger. Wij zijn, zoals toegelicht in de SZW handhavingskoers, voorstander van 'effectieve handhaving'. In de praktijk blijkt dat de ene doelgroep gevoeliger is voor stimulerende maatregelen, terwijl bij een andere groep repressieve maatregelen beter werken. Wij hechten er dan ook waarde aan dat nieuwe en bestaande kennis en inzichten over effectiviteit van instrumenten en interventies worden opgedaan en vertaald naar de handhavingspraktijk. Een belangrijk aspect is hierbij het toepassen van gedragswetenschappelijke inzichten in interventies en effectiviteitsonderzoek.

Zo onderzocht de SVB hoe ze alleenstaande AOW'ers kan stimuleren om een veranderde woonsituatie te melden. Mensen die samenwonen, ontvangen namelijk een lagere AOW dan een alleenstaande. Daarom moeten mensen met een AOW direct doorgeven aan de SVB als zij gaan samenwonen. De SVB experimenteerde met verschillende soorten brieven en boodschappen (positief, negatief en neutraal) om meer meldingen van samenwonen te stimuleren. Uit dit onderzoek blijkt dat het positieve frame veruit het best werkt. Een ander voorbeeld bij UWV is een gedragsonderzoek op het gebied van invorderingen en schulden(problematiek). De ervaring leert dat uitkeringsgerechtigden met schulden hun verplichtingen aan UWV minder vaak nakomen dan uitkeringsgerechtigden zonder schulden. UWV onderzocht hoe er vroegtijdig in het invorderingsproces kon worden ingegrepen, om te voorkomen dat de schulden bij deze kwetsbare doelgroep zich opstapelen. In het onderzoek zijn twee verschillende brieven over terugbetalen samengevoegd en aangepast op basis van gedragswetenschappelijke inzichten om meer aan te sluiten

[32] Kamerstukken II 2017/2018, 17 050, nr. 541 1
[33] Het UWV handhavingsjaarplan is een bijlage van het jaarplan 2020.

bij de belevingswereld van uitkeringsgerechtigden. Dit bleek een positief effect te hebben ten aanzien van de begrijpelijkheid en actiebereidheid.

Deze voorbeelden bij UWV en SVB laten zien dat er een duidelijke beweging op gang is in de sociale zekerheid om te differentiëren in handhavingsstijl en in te zetten op preventie. UWV en SVB moeten altijd een afweging maken tussen dienstverlening, handhaving en efficiency en lopen hierbij tegen dilemma's aan. Zoals aangegeven in de brief van 28 juni is SZW het programma dienstverlening, efficiency en handhaving gestart[34]. Binnen dat programma komen de directeuren handhaving en uitvoering maandelijks bijeen om aan de hand van casussen de dilemma's op dit punt te bespreken. Dat gaat onder meer over het integreren van handhaving in dienstverlening, maar ook over de complexiteit van de opdrachten van het departement aan de uitvoering.

2.4 Gebruik risicomodellen UWV

Zoals eerder aan uw Kamer gemeld[35], ontwikkelt en gebruikt UWV risicomodellen die behulpzaam zijn bij het opsporen van fraude met onder andere WW-uitkeringen. Op basis van de risicomodellen worden aanvragen geselecteerd, die door een medewerker worden beoordeeld op verwijtbare werkloosheid. UWV is in september bij wijze van experiment en in overleg met SZW gestart met een risicomodel om te analyseren welke gevallen een verhoogd risico op verwijtbare werkloosheid kennen. In dit risicomodel werd het kenmerk MOE-lander gebruikt als risico-indicator. Na een week is besloten te stoppen met het gebruik van dit model, omdat het gebruik van dit kenmerk hoogstwaarschijnlijk in strijd was met het beginsel van gelijke behandeling en in strijd met de AVG. In één door het risicomodel geselecteerd geval is een uitkering afgewezen omdat de aanvraag niet voldeed aan de voorwaarden voor een WW-uitkering. UWV heeft in september eveneens als experiment een ander model om een verhoogd risico op verwijtbare werkloosheid vast te stellen gebruikt, waarbij verblijfstitel één van de kenmerken was. Dit model is nog onvoldoende doorontwikkeld en UWV heeft het gebruik van dit model stopgezet. Hierbij is in drie gevallen de uitkering afgewezen op grond van een selectie die dit model heeft gemaakt waarbij het kenmerk verblijfstitel één van de kenmerken was op basis waarvan de aanvraag uit het model naar voren kwam, met die kanttekening dat deze drie gevallen ook zonder het kenmerk verblijftitel door het model geselecteerd zouden zijn. We begrijpen de zoektocht naar de meest effectieve manier om fraude op te sporen, maar dit mag nooit in strijd zijn met het beginsel van gelijke behandeling. Daarom is besloten aan UWV en de SVB de opdracht te geven om nationaliteit niet meer te gebruiken ten behoeve van de handhavingstaak, tenzij er een expliciete wettelijke grondslag voor is. Daarnaast bekijken we met UWV wat binnen de wettelijke kaders wel mogelijk is ten behoeve van een gerichte handhaving en welke kenmerken daarbij gebruikt kunnen worden.

[34] Kamerstukken II 2018/2019, 17 050, nr. 541
[35] Kamerstukken II 2018/2019, 17 050, nr. 569

3 Gegevensuitwisseling

UWV en SVB wisselen gegevens uit met burgers en met andere organisaties, ten behoeve van de dienstverlening of om het recht op een uitkering te kunnen controleren. Waar het gaat om bestandsuitwisselingen met andere organisaties gaat het veelal om automatisch gegenereerde bestandskoppelingen waarmee gegevens uitgewisseld worden. Naar aanleiding van een aantal incidenten waarbij deze koppeling niet goed heeft gewerkt, is hier in toenemende mate aandacht voor. De SVB onderzoekt momenteel de kwaliteit van lopende gegevensuitwisselingen met andere organisaties. Mochten hier nieuwe onvolkomenheden uit volgen, dan informeren wij uw Kamer hierover.

3.1 Bestandskoppelingen

Personen werkzaam bij een ambassade, consulaat of intergouvernementele organisatie
Het Ministerie van Buitenlandse zaken (BZ) levert de SVB een bestand met personen werkzaam bij een ambassade, consulaat of intergouvernementele organisaties en de personen behorende tot hun huishouding die mogelijk niet verplicht verzekerd zijn voor de volksverzekeringen in Nederland, als gevolg van bepalingen in internationale verdragen. Vanaf november 2017 is de levering van BZ aan de SVB tijdelijk onderbroken geweest. Vanaf mei 2019 is de levering weer hersteld. De SVB streeft ernaar om de gegevens begin 2020 weer automatisch te verwerken. De SVB is begonnen met een onderzoek naar 501 personen om twijfel over het recht op kinderbijslag of over de verzekeringsstatus uit te sluiten en waar nodig recht te zetten. 311 van deze gevallen dienen nu nog handmatig onderzocht te worden, in de overige gevallen is sprake van recht op kinderbijslag. Het herstel van de kinderbijslag staat gepland in het vierde kwartaal van 2019, met uitloop naar het eerste kwartaal van 2020.

Terugvordering Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP) naar aanleiding van fout in gegevensuitwisseling met SVB
In eerdere publicaties Stand van de uitvoering bent u geïnformeerd over de fout in gegevensuitwisseling tussen de Algemene Pensioengroep (APG) en de SVB. In juli 2019 heeft het ABP bekend gemaakt dat 555 deelnemers die onterecht te veel pensioen ontvingen in de periode van 2013 tot 2019, dit definitief niet terug hoeven te betalen. Medio september 2019 heeft het bestuur van ABP een nieuw beleid voor het aanpassen en terugbetalen van te veel ontvangen pensioenuitkering vastgesteld. ABP verbetert met dit nieuwe beleid de positie van de individuele deelnemer. Daar waar eerst sprake was van het terugbetalen van teveel ontvangen pensioen over een periode van maximaal 5 jaar is in het nieuwe beleid de maximale periode beperkt tot 9 maanden.

Uitwisseling Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) en SVB
Het normbedrag van de Aanvullende inkomensvoorziening ouderen (AIO) en de Algemene nabestaandenwet (ANW) is lager als er sprake is van één of meer kostendelers. Een uitzondering geldt voor voltijds studerenden. De SVB wisselt om die reden gegevens over studerenden uit met DUO. Uit signalen uit de uitvoering van de SVB is gebleken dat de uitwisseling ook de gegevens bevat van studerenden in deeltijd. Deze studerenden in deeltijd worden daardoor onterecht niet als kostendelers aangemerkt. De SVB is in overleg met DUO en het ministerie van SZW over de aanpassing van de uitwisseling.

3.2 Samenloop van detentie en uitkering

Zoals in juni[36] aan uw Kamer gemeld is, kwam bij UWV aan het licht dat het proces van het vergelijken van de gegevens van DJI met de WW gedurende twee jaar (van november 2015 tot november 2017) en met de Ziektewet vier jaar (van september 2014 tot oktober 2018) niet goed gefunctioneerd heeft. In september jl. is uw Kamer geïnformeerd over de complexe uitvoering van de Wet socialezekerheidsrechten gedetineerden (WSG) en de aanpak die niet geheel sluitend was.[37] In die brief is gesteld dat het proces van gegevensleveringen en verwerking door UWV, SVB en het Inlichtingenbureau (IB) beter moet. In deze brief informeren we u over de voortgang in het vinden van oplossingsrichtingen die in samenwerking met de SVB, UWV, IB, de Dienst Justitiële Inlichtingen (DJI) en JenV worden verkend. Daarnaast gaan we in op de voortgang die UWV en SVB geboekt hebben in het onderzoeken van situaties waarin mogelijk onterecht een uitkering is verstrekt. Hieruit blijkt dat er veel werk verzet is door zowel UWV en SVB als door DJI en dat de gevallen die nog nader onderzocht moeten worden, zijn terug gebracht. Vanwege de complexiteit en de omvang van de situatie is dit onderzoek helaas nog niet afgerond en kunnen we nog geen voortgang melden over terugvorderingen die zijn ingezet. UWV verwacht in het voorjaar van 2020 meer duidelijkheid te hebben over welke uitkeringen onterecht verstrekt zijn en teruggevorderd kunnen worden. Daarna kunnen ook structurele aanpassingen om het systeem sluitend te maken worden doorgevoerd, naast de herstelacties die al zijn ingezet om de kans op het missen van samenloop tussen detentie en een uitkering te verkleinen.

UWV

UWV heeft stappen gezet om het proces in korte tijd te verbeteren. Sinds oktober 2019 vergelijkt UWV detentiemeldingen van DJI gedurende een periode van drie maanden herhaaldelijk met het bestand met lopende uitkeringen (naast de gebruikelijke vergelijking met de gemeenschappelijke verwijsindex (GVI)). De eerder geconstateerde tekortkoming in het proces dat mensen die nog in het aanvraagproces van een uitkering zitten, gemist kunnen worden waardoor de samenloop niet ontdekt wordt, wordt hiermee voorkomen. Uiterlijk 15 december is het proces waarmee onderzoekswaardige meldingen die uit deze bestandsvergelijking volgen, worden doorgegeven aan de divisie Uitkeringen geautomatiseerd. Daarnaast zijn de processen binnen UWV om te volgen hoe deze meldingen worden afgehandeld, verbeterd. Dit zijn belangrijke stappen die UWV gezet heeft om logging en monitoring te verbeteren. Conform uw verzoek in het plenair debat d.d. 4 september jl. wordt de beëindigingsgrond ‘detentie’ vanaf komend jaarverslag in de cijfers als aparte reden opgenomen. In 2020 worden processen rondom monitoring nog verder geoptimaliseerd.

Om vast te stellen welke uitkeringen ten onrechte zijn verstrekt, is de duur van de detentie en de vorm van detentie bepalend. UWV heeft van DJI/ Justitiële Informatiedienst (Justid) circa 145.000 detentiesignalen uit de periode 2014 - 2019 ontvangen en deze vergeleken met de destijds lopende uitkeringen. Van een groot aantal gevallen, is aanvullende informatie opgevraagd en geleverd door DJI. Een groot aantal gevallen kon na vergelijking worden uitgesloten van verder onderzoek, omdat er geen overlap was tussen uitkering en detentie of omdat de uitkering beëindigd was wegens detentie. De resterende gevallen zijn per stuk gescreend door UWV. Er zijn nu nog circa 1.200 WW-uitkeringen, 900 AW-uitkeringen en 300

[36] Kamerstukken II 2018/2019, 17 050, nr. 579
[37] Kamerstukken II 2018/2019, 17 050, nr. 589

ZW-uitkeringen waarvan nader onderzocht moet worden of er onverschuldigd is betaald wegens samenloop met detentie. Dit is een tijdrovend proces waarbij dossiers handmatig moeten worden beoordeeld door UWV in samenwerking met DJI. Het individuele detentieverloop moet hierbij inzichtelijk worden gemaakt om vast te stellen of en zo ja over welke periode er onverschuldigd een uitkering is betaald. Dit is noodzakelijk omdat gedetineerden achtereenvolgens verschillende detentievormen kunnen doorlopen, waarbij zij geen en vervolgens weer wel recht hebben op een uitkering of waarbij herleving van de uitkering aan de orde is. Naast bovenstaande herstelactie verwacht UWV in het voorjaar van 2020 een volledige bestandsvergelijking te kunnen doen met het totale actuele bestand van gedetineerden in Nederland. Hiermee wordt gestreefd naar een sluitende aanpak waarbij er geen samenloop tussen uitkeringsgerechtigden en gedetineerden wordt gemist.

Oplossingsrichtingen
Definitieve structurele oplossingen zijn afhankelijk van de uitkomsten van de bestandsvergelijkingen. UWV is gestart met het onderzoeken van verschillende oplossingen. Dit richt zich in eerste instantie op het robuust maken van het interne proces en de daarvoor benodigde systemen, waaronder de verouderde Gemeenschappelijke Verwijsindex (GVI) die mogelijk vervangen moet worden. Omdat prioriteit is gegeven aan de herstelacties en het zo snel mogelijk kunnen vaststellen of uitkeringen rechtmatig betaald zijn, is dit nog niet afgerond. Onderzocht wordt nog of er wijzigingen in wet- en regelgeving nodig zijn.

SVB
Ook de SVB streeft naar een sluitende aanpak en heeft hiertoe verschillende stappen gezet. Om vast te kunnen stellen of en hoeveel uitkeringen ten onrechte zijn verstrekt door de SVB, is het totale bestand van ruim 11.000 actueel gedetineerden vergeleken met het actuele uitkeringsbestand van de SVB. Hieruit is onlangs gebleken dat er vijf personen zijn die een lopende AOW uitkering hebben. De SVB onderzoekt of deze personen deze uitkering ten onrechte ontvangen. Dit is afhankelijk van de vorm van detentie. Afhankelijk van de resultaten van dit onderzoek zal de gegevenslevering door DJI en de verwerking hiervan door de SVB worden aangepast om dit proces sluitend te krijgen.

In september 2019 is de uitwisseling met betrekking tot gedetineerden in het buitenland tussen Buitenlandse Zaken (BZ) en de SVB hervat, nadat in augustus bleek dat deze drie jaar niet had plaatsgevonden[38]. Uit deze uitwisseling bleek dat 46 personen bij de SVB bekend waren. Van deze groep hadden 22 personen de SVB reeds geïnformeerd over hun detentie. Van de overige 24 personen is de uitkering stopgezet per september en is de terug- en invordering gestart. Uit de signalen van de periode 2016 – 2019 blijkt dat circa 60 personen die nu van de SVB een uitkering ontvangen in het verleden gedetineerd waren in het buitenland. Momenteel wordt door de SVB uitgevraagd wat de start- en einddatum van detentie was. Indien blijkt dat in het verleden ten onrechte een uitkering is ontvangen, wordt deze teruggevorderd en verrekend met een lopende AOW-uitkering.

Gedetineerden niet gemeld door overgang sofinummer naar BSN
Uit nader onderzoek dat is uitgevoerd naar aanleiding van bovenstaande, is bij Justid gebleken dat een groep gedetineerden over de periode 2009 tot 2019 ten onrechte niet gemeld is aan de uitkeringsinstanties. Deze omissie is ontstaan bij de overgang van het sofinummer naar het Burgerservicenummer (BSN) in 2009, omdat er bij een groep gedetineerden geen sofinummer is geïdentificeerd. Hierdoor zijn

[38] Kamerstukken II 2018/2019, 17 050, nr. 579

deze personen bij aanvang, tijdens en bij hernieuwde detentie niet geautomatiseerd gemeld aan de uitkeringsinstanties. Deze fout is inmiddels hersteld. Uit onderzoek over de periode 2009 – 2019 is gebleken dat het ongeveer 27.000 gemiste meldingen betreft voor circa 12.000 unieke personen. Gebleken is dat er nog 396 personen in detentie verblijven. Onderzocht wordt nog of zich gevallen van samenloop van detentie met een uitkering hebben voorgedaan en of onverschuldigde betalingen teruggevorderd kunnen worden. De SVB heeft deze 396 personen in detentie alsnog vergeleken met het eigen uitkeringsbestand. Hieruit is gebleken dat vanuit de SVB geen uitkering wordt verstrekt aan deze groep. Een soortgelijke bestandsvergelijking van genoemde 396 personen zal ook nog door het Inlichtingenbureau en UWV worden verricht. De bestandsvergelijking bij UWV zal uiterlijk in het voorjaar 2020 worden afgerond, omdat prioriteit is gegeven aan de herstelacties naar aanleiding van de problemen met het vergelijken van detentiesignalen met lopende uitkeringen.

Gegevensuitwisseling voortvluchtigen en uitkering
Ten aanzien van de gegevensuitwisseling met het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) is eerder aan uw Kamer gemeld dat in de periode oktober 2018 tot juli 2019, 926 personen van wie de taakstraf is omgezet naar vervangende hechtenis, ten onrechte niet zijn gemeld aan UWV, SVB en het IB. In juli 2019 is deze omissie ontdekt en daarna hersteld. Gebleken is dat het bij de SVB om 8 gemiste signalen ging, waarvan 3 in het verleden en 5 lopende. Deze zijn beëindigd en worden teruggevorderd. De bestandsvergelijking bij UWV heeft geleid tot stopzetting van 45 lopende uitkeringen. Naar aanleiding van deze onvolkomenheid is door betrokken partijen ook bezien of er nog andere aandachtspunten zijn. Hierbij informeren wij uw Kamer daarover. In het reguliere proces zet het CJIB executeerbare vonnissen ter uitvoering uit bij de politie en verricht de politie opsporingsactiviteiten. Indien dat niets oplevert (omdat de betrokkene bijvoorbeeld in het buitenland verblijft) wordt de status van de gezochte persoon in het registratiesysteem op ‘passief’ gezet. Vervolgens worden deze gegevens via Justid en CJIB geleverd aan UWV, SVB en het IB. Op basis van deze gegevens vindt vervolgens controle op samenloop met een uitkering plaats en wordt de uitkering waar nodig beëindigd. Incidenteel vindt de gegevenslevering aan de uitkeringsinstanties op een later moment plaats, omdat op dat moment het opsporingsbelang prevaleert. Dit betekent dat de gegevens van deze personen op een later moment gecontroleerd worden op samenloop met een uitkering en de uitkering wordt dan per toekomende datum beëindigd. De betrokken partijen zijn in gesprek over het mogelijk eerder melden van personen met openstaande vrijheidsstraffen dan na het reguliere opsporingsproces (circa 3 tot 5 maanden) van de politie.

De SVB houdt naar aanleiding van eerder geconstateerde onvolkomenheden, stapsgewijs alle processen van gegevensuitwisseling met derden tegen het licht. In dat kader heeft de SVB ons onlangs laten weten dat uitkeringen in het kader van de Remigratieregeling (REM) van personen die voortvluchtig zijn, nooit zijn stopgezet sinds de wet in juli 2014 is aangepast. De SVB heeft direct een actuele bestandsvergelijking uitgevoerd. Op dit moment zijn er 9 mensen met een REM uitkering en 1 partner van een REM ontvanger die als voortvluchtig zijn aangemerkt. De SVB heeft deze dossiers in onderzoek om te bepalen of de uitkering dient te worden stopgezet.

Uitkeringen aan uitreizigers
In het plenair debat over onterecht verstrekte uitkeringen aan gedetineerden is aan uw Kamer aangegeven terug te zullen komen op de vraag of er signalen zijn ontvangen over uitreizigers die een uitkering krijgen of jihadisten die anderszins nog een uitkering krijgen. In de tweede helft van 2017 is de wetswijziging in werking

getreden waarmee uitkeringen en toeslagen van uitreizigers automatisch kunnen worden stopgezet. Uitkeringen van uitreizigers worden gestopt als daar een signaal over is. Op 4 april 2017 is de laatste voortgangsrapportage 'integrale aanpak jihadisme' aan de Kamer verzonden. Daarin rapporteerde het kabinet dat tot 4 november 2016 in 197 gevallen uitkeringen en toeslagen van uitreizigers zijn stopgezet. Hierna zijn geen officiële cijfers meer bekend gemaakt. Zodoende is niet bekend hoeveel uitkeringen sindsdien gestopt zijn. Het aantal mensen dat vanwege terrorisme gevangen is gezet en desondanks een uitkering krijgt, is niet bekend, omdat het delict niet wordt gerapporteerd aan UWV en SVB.

3.3 Datalekken

Evenals in de vorige Stand van de uitvoering informeren we u hierbij over de gemelde datalekken bij UWV en de SVB. In de periode 1 januari tot en met 31 augustus 2019 hebben zich bij UWV 409 datalekken voorgedaan en bij SVB 411. Deze betroffen hoofdzakelijk gevallen waarin het om de persoonsgegevens van één persoon ging, bijvoorbeeld een verkeerd geadresseerde brief. Het handelen van beide organisaties is er vanzelfsprekend op gericht om datalekken te voorkomen. Datalekken worden gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Bij de SVB was in het eerste kwartaal sprake van een piek in datalekken doordat de nieuwe dienstverlener voor de postverwerking, tijdens het verzenden van de jaaropgaven, in 222 gevallen per abuis twee brieven in één envelop heeft verstuurd. Er zijn afspraken gemaakt om dergelijke fouten in de toekomst te voorkomen. In twee situaties, die zich voordeden bij het UWV, betrof het grote aantallen persoonsgegevens. Deze gevallen lichten we hieronder toe.

Systeemfout UWV
Door een softwarewijziging is er een systeemfout opgetreden die als gevolg heeft gehad dat 40 werkzoekenden een bericht met een passende vacature hebben gekregen waarin niet de eigen gegevens stonden, maar de gegevens van iemand anders. In het bericht waren onder meer BSN en adres opgenomen. Zodra de fout ontdekt is, is de software aangepast en de systeemfout hersteld. UWV heeft aan de ontvangers van het bericht excuses aangeboden en gevraagd het bericht te verwijderen.

Fout in het werkproces aanvraag in het kader van de toeslagenwet
Door een fout in het werkproces hebben ex-werkgevers over de periode 1 januari 2016 tot en met 30 juli 2019 onterecht een kopie ontvangen van besluiten in het kader van de aanvraag van toeslagen uit de toeslagenwet aan ex-medewerkers. In totaal betreft het 1989 gevallen. De fout kon ontstaan, omdat besluiten over de Werkeloosheidswet gezamenlijk naar ex-werknemer en ex-werkgever zijn gestuurd. Dit is correct voor zo ver het de ex-werknemer betreft, maar de ex-werkgever had de informatie over de aanvraag van toeslagen niet moeten ontvangen. Het werkproces is inmiddels aangepast. De impact van dit datalek is beperkt, de ex-werkgever heeft alleen onterecht informatie ontvangen over het recht op toeslag van de ex-werknemer.

3.4 Uitwisseling van gegevens met marktpartijen

Hypotheekaanvragen
Steeds meer hypotheekvertrekkers maken gebruiken van het UWV Verzekeringsbericht vanuit het initiatief Handig!, waarbij burgers hun Verzekeringsbericht beschikbaar stellen aan hypotheekvertrekkers. Het doel van het initiatief is om een volledig digitaal aanvraagproces van een hypotheek te kunnen aanbieden. Dit scheelt werkgevers veel administratieve lasten. Het aantal hypotheekaanvragen waarbij het UWV Verzekeringsbericht is gebruikt, is dit jaar

verdrievoudigd met 16.600 aanvragen in 2019 ten opzichte van 5.100 aanvragen in 2018.

Tegengaan niet-gebruik financiële tegemoetkoming ABP
Deelnemers van het ABP hebben, onder bepaalde voorwaarden, bij arbeidsongeschiktheid recht op een arbeidsongeschiktheidspensioen. Door de koppeling van ABP data met gegevens van UWV, is aan het licht gekomen dat 12.000 deelnemers geen pensioen hebben aangevraagd. Het betreft mensen met een WIA-uitkering. ABP heeft deze groep actief benaderd en hen de mogelijkheid geboden deze aanvraag alsnog te doen.

4 Waarborgen voor dienstverlening in de toekomst

UWV heeft in het jaarplan 2020 veel aandacht voor het vergroten van de aantrekkelijkheid als werkgever om het personeelsbestand komende jaren op orde te houden. UWV staat daarbij komend jaar voor een instroomopgave. In het jaarplan benadrukt UWV afgelopen jaren belangrijke stappen te hebben gezet in het stabiel maken van zijn ICT-landschap en in 2020 energie te willen steken in de noodzakelijke trajecten die het ICT-landschap fundamenteel vereenvoudigen en vernieuwen om ook in de toekomst goede, betrouwbare en moderne dienstverlening te kunnen blijven bieden. Hiervoor zijn goede mensen nodig. Dit is op de huidige arbeidsmarkt steeds meer een uitdaging voor UWV en ook voor de SVB. Tevens werkt UWV aan opvolging van de aanbevelingen uit het cultuuronderzoek waar u in de vorige Stand van de uitvoering over bent geïnformeerd[39]. In de volgende Stand van de uitvoering informeren we u hier nader over.

De SVB presenteert in het jaarplan het streven om arbeidsparticipanten zelf in dienst te nemen, ook zijn maatregelen genoemd om het ziekteverzuim verder omlaag te krijgen en worden de voorbereidingen op een mogelijke Brexit beschreven. Ook zet de SVB extra in op het tegengaan van cybercriminaliteit en verdere bescherming van persoonsgegevens.

4.1 ICT UWV

In lijn met de motie Wiersma/van Dijk[40] met betrekking tot het verbeteren van de informatiepositie van de Tweede Kamer ten aanzien van de ICT van het UWV, wordt u hierbij geïnformeerd over het UWV Informatie Plan (UIP) 2020-2024. Deze is als bijlage bij deze brief gevoegd. Daarbij wordt ingegaan op de complexe uitdagingen op ICT-gebied en hoe we deze oppakken. Verder wordt u geïnformeerd over de uitkomsten van het ADR-onderzoek naar het UIP.

UWV Informatieplan

Het UWV Informatieplan 2020-2024 geeft de ambities, prioritering en concrete activiteiten voor de komende jaren op het gebied van informatievoorziening bij UWV weer. De voortgang op dit plan en wat dit betekent voor het tempo en het moment van invoering van nieuwe wet- en regelgeving vormt een terugkerend onderwerp van gesprek tussen SZW en UWV. De afgelopen jaren heeft UWV de basis van het ICT-landschap op orde gebracht. In 2019 is de nieuwe datacenterdienstverlening succesvol aanbesteed. Ook is eHerkenning geïmplementeerd, waarmee werkgevers zich veilig online kunnen identificeren op het werkgeversportaal. Sinds mei 2019 zijn werkgevers, via diverse berichten, gewezen op de noodzaak tot het aanvragen van toegang tot eHerkenning. Dit is nodig om toegang te blijven houden tot het werkgeversportaal. Het aantal aanmeldingen van werkgevers blijft achter waardoor sommige werkgevers straks mogelijk geen toegang meer hebben tot het werkgeversportaal.

Met DigiD Midden (2-factor authenticatie) is het beveiligingsniveau voor burgers die digitaal gegevens uitwisselen met UWV op een passend niveau gebracht en de vernieuwing van het portaal Werk.nl is nagenoeg afgerond. Hiermee draait Werk.nl nu op moderne en schaalbare technologie en is het portaal geschikt voor verschillende apparaten (computer, tablet, telefoon). UWV.nl en Werk.nl kunnen hierdoor bijvoorbeeld meer dan 4,1 miljoen respectievelijk bijna 2,6 miljoen

[39] Kamerstukken II 2018/2019, 26 448, nr. 625
[40] Kamerstukken II 2018/2019, 17 050, nr. 586

bezoeken per maand aan. En zijn er geen grote storingen met uitbetalingen geweest.

Continuïteit en stabiliteit
De aandacht voor continuïteit, stabiliteit, informatiebeveiliging en privacy blijft de komende jaren onverminderd hoog. UWV verwerkt de persoonsgegevens van meer dan 13 miljoen personen. Op het gebied van Informatiebeveiliging en Privacybescherming heeft UWV een belangrijke stap gezet met de implementatie van essentiële maatregelen voor de AVG en er is een richtinggevend beleidskader privacy vastgesteld, waarin staat beschreven wat het voor UWV betekent om aan de vereisten van de AVG te voldoen. De komende jaren werkt UWV aan realisatie hiervan. UWV blijft werken aan het in stand houden en waar mogelijk vergroten van de betrouwbaarheid van de digitale dienstverlening. Dit is essentieel voor de dienstverlening van UWV en ondersteuning van de medewerkers. Voor 2020 staat onder andere project Datafabriek op de agenda. Dit zal UWV een toekomstbestendige omgeving geven om met data te werken. Dit project is aangemeld voor een toets door Bureau ICT toetsing (BIT). Uiteraard wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitkomsten hiervan.

Wet en regelgeving met ICT-component
Het beslag dat wet- en regelgeving legt op de verandercapaciteit bij UWV in 2020 is groot. In 2020 is dit bijna een kwart meer dan gemiddeld in de voorgaande jaren. Het gaat dan om wetgeving vanuit SZW zoals de vereenvoudiging van de Wajong, de implementatie van de Wet Arbeidsmarkt in Balans, de Wet Invoering Extra Geboorteverlof (WIEG) en de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet. Maar ook om verplichtingen waaraan UWV moet voldoen vanuit Europese wet- en regelgeving, zoals EESSI, en de verdere ontwikkeling van de digitale overheid, zoals de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (MEBV) en de Wet digitale overheid (WDO), als ook de Wet Open Overheid. Al deze wijzigingen hebben een grote ICT-component. De Wet vereenvoudiging beslagvrije voet, vereenvoudiging Wajong en EESSI zijn aangemeld voor een toets door BIT. De laatste twee zijn aangehouden door BIT. Over de uitkomsten van Wet vereenvoudiging beslagvrije voet wordt de Tweede Kamer geïnformeerd na afronding van de toets.

Vereenvoudigen en vernieuwen
UWV wil de komende jaren meer energie zetten op het stapsgewijs vereenvoudigen en vernieuwen van het ICT-landschap. Er moet veel gebeuren en ook hier kan niet alles tegelijkertijd. Bij het bepalen van de volgorde redeneert UWV van achter naar voren: wanneer is de uiterste houdbaarheidsdatum van een applicatie en hoe lang zal het duren deze te vervangen, wat is de vervangingsstrategie (bijvoorbeeld eerst vereenvoudigen) en wanneer moeten uiterlijk worden gestart met de vernieuwingsactiviteiten. Een belangrijk traject hierin is de migratie naar een nieuw datacentrum. De Europese aanbesteding is in 2019 afgerond. Hiermee haalt UWV moderne infrastructurele dienstverlening in huis waardoor UWV over een paar jaar meer wendbaar is. Een andere belangrijke stap is de realisatie van één betaalomgeving. Hiermee is aan een randvoorwaarde voldaan om te kunnen starten met het fundamenteel vernieuwen van belangrijke onderdelen van het ICT-landschap. Bij het ontwikkelen van applicaties, wil het UWV zoveel mogelijk generieke voorzieningen neerzetten. Zo komt er in 2020 ter ondersteuning van verzekeringsartsen en arbeidsdeskundigen een elektronische afspraken service die breder kan worden ingezet en ontwikkelt UWV een tool voor business rule management bij de uitvoering van de Werkloosheidswet. Hiermee kan wetgeving eenvoudig en eenduidig in ICT-regels worden omgezet.

Spanning
Het UIP laat de spanning zien tussen enerzijds het beslag dat wet- en regelgeving legt op de verandercapaciteit van het UWV, en anderzijds de wensen en ambities van UWV om te vernieuwen en vereenvoudigen. Voorgenomen wet- en regelgeving kan nu net worden uitgevoerd, maar er is nog beperkte ruimte voor nieuwe dingen. De noodzaak om te vernieuwen en vereenvoudigen neemt toe, maar hiervoor blijft eigenlijk te weinig verandercapaciteit over. Zo is er bijvoorbeeld de ambitie om Sonar, een applicatie die wordt ingezet bij het begeleiden naar werk, te vervangen. Maar in 2020 is hier waarschijnlijk geen capaciteit voor. Om te voorkomen dat er te weinig ruimte is voor noodzakelijke vernieuwing is het van belang dat de hoeveelheid nieuwe wet- en regelgeving die moet wordt uitgevoerd afneemt na 2020. Voor een optimale afstemming kijken we samen met UWV naar het tempo en het moment van invoering van wet- en regelgeving en de planning van de totale veranderopgave bij UWV. Met UWV is dan ook afgesproken dat we jaarlijks de stapeling van beleidsopdrachten met een ICT-component in beeld brengen. Op basis hiervan kunnen we in gezamenlijkheid keuzes maken hierin en zodat we de totale veranderopgave maakbaar kunnen houden.

Evaluatie gebruik informatieplan UWV
Gezien het belang van het UIP is besloten de Auditdienst Rijk (ADR) een onderzoek uit te laten voeren naar het gebruik van het plan. Doel van het onderzoek is het inzicht geven aan SZW en UWV in de wijze waarop en mate waarin het UIP heeft bijgedragen aan de meerjarige ICT-ontwikkeling bij UWV en het gesprek hierover tussen SZW en UWV. In de vorige Stand van de uitvoering zijn aan u al de eerste bevindingen van de ADR gemeld. Het onderzoek is nu gereed en het rapport is bijgevoegd in een bijlage bij deze brief. Het UIP dient meerdere doelen. De geïnterviewden geven aan dat SZW indertijd met name behoefte had aan overzicht en inzicht in ICT-projecten en dat UWV prioriteit wilde geven aan trajecten die voor stabiliteit en continuïteit zouden zorgdragen. De ervaringen in het gebruik van het UIP bij SZW en UWV laten volgens de geïnterviewden zien dat het UIP er voor heeft gezorgd dat ‘het goede gesprek’ op gang is gekomen, waardoor er bij SZW meer inzicht in de ICT-trajecten is ontstaan en bij UWV meer begrip voor de ICT-prioritering, hetgeen ‘meer rust’ heeft gebracht.

Er zijn enkele leerpunten benoemd voor UWV en SZW, zo vinden de geïnterviewden het van belang dat beter inzichtelijk wordt gemaakt wat het vorige UIP heeft gerealiseerd, zou er een sterkere relatie kunnen worden gelegd naar de strategische doelstellingen en lijkt het zinvol om meer aandacht te geven aan het gezamenlijk belang.

Daarnaast heeft de ADR aangegeven dat er rijksbreed geen good practices te vinden zijn voor het goede gesprek over meerjarige ICT-planning. Dit terwijl planning van ICT en het gesprek hierover juist een actueel thema is. Wij zijn dan ook blij dat UWV dit instrument heeft ontwikkeld en dat dit, zo blijkt, bijdraagt aan wederzijds begrip tussen SZW en UWV. De leerpunten worden meegenomen bij de totstandkoming van toekomstige informatieplannen. Het UIP zal binnen het thema digitalisering en innovatie van dienstverlening ook als casus worden meegenomen in de Rijksbrede kabinetsaanpak en werkagenda voor de uitvoering.

4.2 Loonaangifteketen

Op 7 maart 2019 bent u schriftelijk geïnformeerd[41] over de commissie die is ingesteld om onderzoek te doen naar de werking van de Loonaangifteketen en het gebruik van de Polisadministratie in het kader van de controle en fraudebestrijding en preventie. Aanleiding voor dit onderzoek is onder andere de brief van de heer Veldwijk van 15 februari 2019 aan uw Kamer. Door middel van het bij deze brief gevoegde rapport informeren wij u graag over de uitkomsten van het onderzoek. De commissie concludeert dat de Loonaangifteketen initieel uitgaat van een positieve dienstverleningsoriëntatie bij burgers en bedrijven. Gedurende de jaren dat de Loonaangifteketen bestaat heeft de oriëntatie inzake dienstverlening en handhaving verschillende accenten gekregen. Op basis van deze historische ontwikkeling is de commissie van mening dat het van belang is zorg te dragen voor een integrale beleidsdoctrine die periodiek wordt herijkt. Ook constateert de commissie dat sprake is van huidige tegengestelde maatschappelijke wensen enerzijds om de Belastingdienst minder streng in hun fraudeaanpak te laten optreden. Anderzijds wordt UWV gevraagd juist strenger op te treden.
De commissie stelt ook dat het huidige ICT landschap in voldoende mate voldoet aan de criteria van grootschalige uitvoeringsautomatisering. In de brief van de heer Veldwijk staan een aantal ICT observaties, waarvan een groot deel op technisch vlak klopt. De conclusies en waardering die er echter aan verbonden worden, deelt de commissie niet.

De commissie geeft op hoofdlijnen de volgende aanbevelingen:

- Beoordeel periodiek de balans tussen dienstverlening, handhaving en efficiëntie.
- Houd op basis van het vorige punt het frauderisicomanagementmodel actueel.
- Zet de opgave voor de ICT in lijn met die van de maatschappelijke opgave voor de Keten.
- Verhoog de implementatiesnelheid van de ingezette verbeterlijnen.

De aanbevelingen van de commissie nemen wij ter harte. De door de commissie benoemde verschillende perspectieven en belangen waarmee binnen de Loonaangifteketen wordt gekeken naar fraude en handhaving herkennen wij. Deze zijn inherent aan de rollen van de verschillende partijen in de Loonaangifteketen. In de relatie met de gegevens in de Loonaangifteketen is voor ons de kernvraag hierbij: wat is vanuit het perspectief van die verschillende doelstellingen en belangen de gewenste kwaliteit van de gegevens in de polisadministratie en op welke wijze en onder welke voorwaarden valt dit ambitieniveau te bereiken. Daarbij dient, zoals de commissie aangeeft, op basis van de balans tussen dienstverlening, handhaving en efficiëntie te worden bepaald in welke mate de ingezette versterking van het risicomanagement op actuele frauderisico's prioriteit moet krijgen.
Samen met de staatssecretaris van Financiën zullen wij deze vraag oppakken en binnen dit kader invulling geven aan de richting en prioritering van de maatschappelijke opgave van de Loonaangifteketen. Hierbij zullen wij ook de sturing en borging over de gehele keten bekijken.

[41] Kamerstukken II, 2018/2019, 26 448, nr. 610

4.3 ICT SVB

ICT is onmisbaar voor de primaire en ondersteunende processen van de SVB. Gezien de omvang van de vraagstukken die voor liggen, is een zorgvuldige planning en sturing voor de komende jaren cruciaal. Door een betere planning neemt de voorspelbaarheid van de ICT-portfolio toe en wordt de realisatiekracht groter. De toenemende stabiliteit en toekomstvastheid van de ICT-systemen zorgen voor een meer betrouwbare dienstverlening.

Uitkomsten onderzoek naar balans tussen ICT en dienstverlening SVB
Zoals aangekondigd in mijn brief van 28 juni jl. is in het tweede kwartaal van 2019 onafhankelijk extern onderzoek gedaan naar de 'Samenhang verbeteren presterend vermogen IT en dienstverlening DSV'. Dit onderzoek is ingezet om van te leren, aan de onderzoekers is gevraagd scherpe observaties te bieden. De SVB is daar nu voortvarend mee aan de slag. We spreken onze waardering uit voor het feit dat de SVB op deze manier zelf de feedback en verbetermogelijkheden zoekt. De onderzoekers hebben een aantal samenhangende aanbevelingen gedaan ter verbetering. Concreet betreft het plannen inzake:

1. Het verstevigen van het opdrachtgever- en opdrachtnemerschap. Hiertoe is inmiddels een masterclass 'opdrachtgeverschap bij projecten' ontwikkeld en interne opdrachtgevers worden uitgenodigd deze te volgen. Daarnaast wordt in het kader van een versterkt opdrachtnemerschap gestreefd naar een meer zakelijke cultuur en het verbeteren van de sturing door interne service level agreements.
2. Het verbeteren van de samenwerking tussen de directies dienstverlening en ICT binnen de SVB. Dit heeft geleid tot onder meer een gezamenlijk opgestelde releaseplanning voor 2020 en het werken in multidisciplinaire teams.
3. Het op orde brengen van de ICT-beheerprocessen. Er is een aanpak ontwikkeld voor het beter beheersen van belangrijke verstoringen; verdere procesverbeteringen zijn opgenomen in de planning voor 2020.
4. Het opstellen en onderhouden van een integraal change-portfolio. Dit is inmiddels in gezamenlijkheid opgesteld en gereed. Niet dringende vernieuwingsinitiatieven zijn getemporiseerd en de portfoliosturing is aangescherpt.

Door de onderzoekers is ook een aantal SVB-brede aanbevelingen gedaan op het gebied van visie en een meer zakelijke cultuur. De 1e visie-fase om tot een herijkt strategisch kader te komen is inmiddels uitgewerkt. Ten behoeve van een meer zakelijke cultuur is de nieuwe besturing vanuit Raad van Bestuur en Directieteam per 1 oktober 2019 gereed en ook is er een leiderschapsprogramma gestart.

4.4 Risicomanagement

Er is veel aandacht voor risico's in de uitvoering en de SVB en UWV besteden in de jaarplannen steeds meer aandacht aan risicomanagement en de explicitering van risico's op verschillende niveaus. In de gesprekken tussen het departement en de zbo's schenken we expliciet aandacht aan het in beeld brengen van uitvoeringsrisico's. Dit helpt ons om tijdig te kunnen acteren om te voorkomen dat deze risico's zich voordoen. Daarnaast verantwoorden de zbo's zich jaarlijks in hun risicoparagraaf. De onderwerpen die hierin benoemd staan, vormen ook de strategische thema's waarover gedurende het jaar het gesprek over wordt gevoerd. Samen met de zbo's bekijken we hoe deze verantwoording zo optimaal kan worden ingericht zodat het beide partijen verder helpt. We letten hierbij op de balans: risicomanagement is geen doel op zich en het betekent ook niet dat álles voorkomen kan worden. Per 1 oktober is een extra bestuurder voor twee jaar benoemd als vierde lid Raad van Bestuur bij het UWV. Zij focust zich op het

versterken van het risicobeleid van UWV, het begeleiden van verbeteracties, het scherp houden van de organisatie op gevoelige uitvoeringsproblematiek, en deze te delen met ons en ons ministerie zodat wij dit met uw Kamer kunnen delen. Gedurende de eerste twee maanden is door de extra bestuurder gewerkt aan het beschouwen van de huidige situatie rond risicomanagement en de al genomen maatregelen. Begin 2020 wordt een plan voor het risicobeleid opgesteld. Ook is het audit advies comité van UWV versterkt en voorzien van een externe voorzitter.

4.5 Internationale ontwikkelingen

EESSI
De initiële deadline waarop landen 'live' moesten gaan met het EESSI-systeem was 3 juli 2019. Omdat bijna geen enkele lidstaat gereed was op deze datum en mede gelet op de tekortkomingen in het systeem, is besloten om de transitieperiode te verlengen. Dit op een zodanige manier dat naar verwachting alle lidstaten tussen nu en twee jaar live kunnen gaan. Veel van de te verwachte implementatievorderingen zullen afhangen van de mate waarin de Europese Commissie als leverancier van de EESSI-software in staat is om de gesignaleerde blokkerende issues op te lossen. Naar verwachting zal in het tweede kwartaal van 2020 duidelijk worden in welke mate de implementatie bij SVB en UWV zal vorderen.

EURES
EURES is een samenwerkingsnetwerk dat is opgezet om het vrije verkeer van werknemers tussen de 28 EU-lidstaten, Zwitserland, IJsland, Liechtenstein en Noorwegen te vergemakkelijken. De nieuwe EURES verordening leidt onder meer tot technische wijzigingen in het doorsturen van vacatures en CV's naar het EURES vacatureportaal van de Europese Commissie. Er wordt hard gewerkt om deze technische wijzigingen door te voeren en aan te sluiten op EURES vacature portaal. De deadline van 13 mei 2018 is niet gehaald onder meer door de implementatie van de AVG en overleg met de Europese Commissie over het beheer van beveiligingscertifcaten. Naar verwachting zal de aansluiting per 1 april 2020 gerealiseerd zijn.